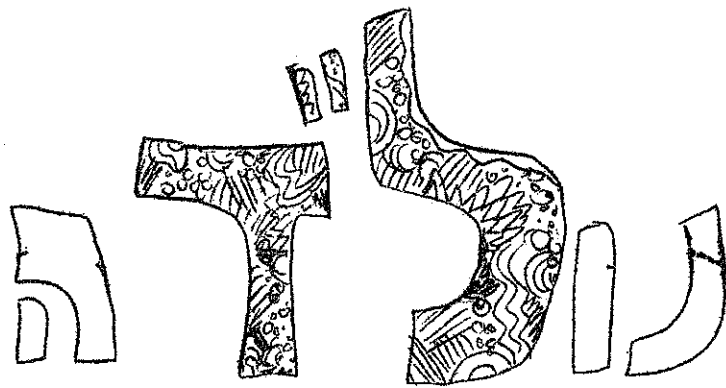
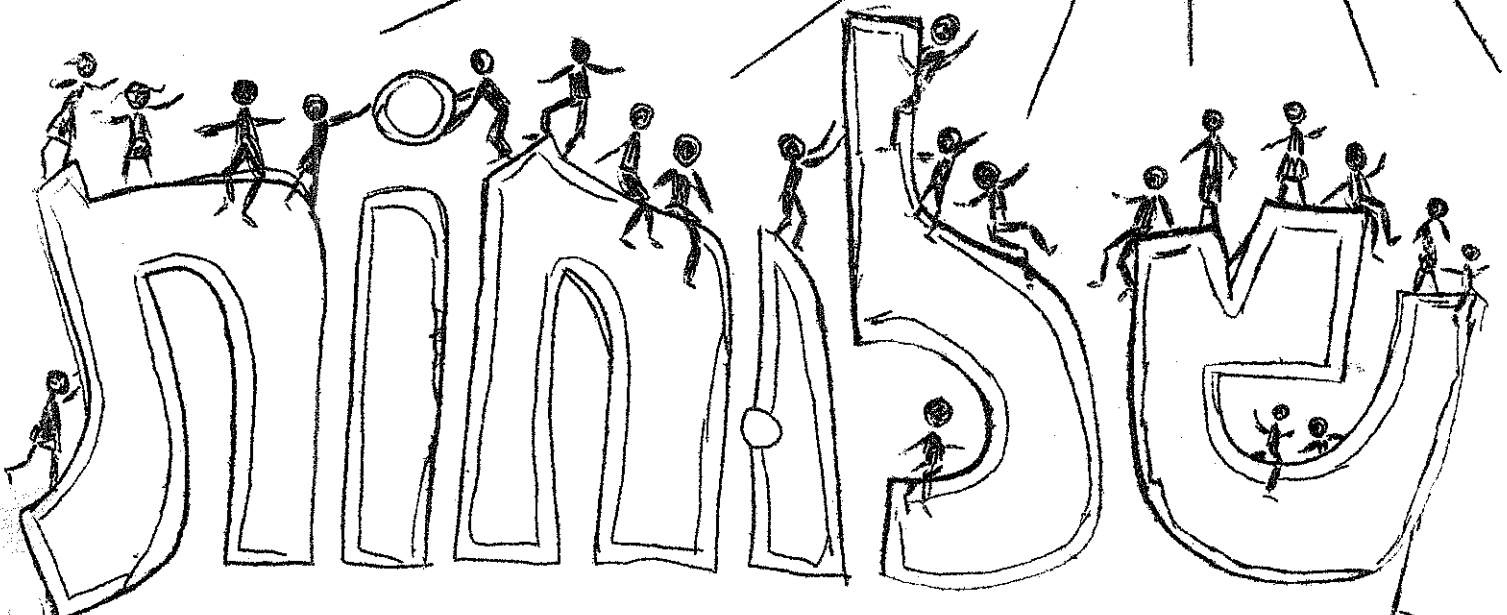
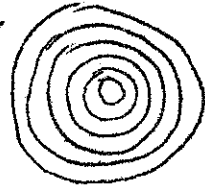
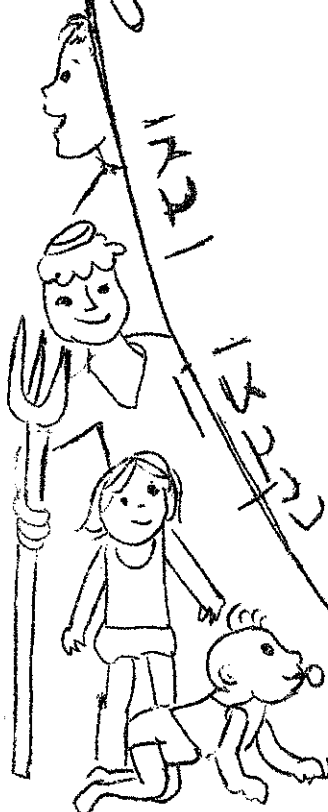

בב"ד, ג' סיון תשמ"ב

724.00

מודיעים:

ל ה ב ר י ם ש ל ו ם ,

היא "פלשה" לישיבת ועדת תרבות כהרגלה - "רוח סופה" ובפיה רעיון אותו דלתה מקורס שסיימה לא מכבר. היא היתה משולהבת, קשה היה לעמוד בפני תיאור ערב "עיתון חי" אותו תיארה בפנינו.

היא לא פלטה את המשפט המסכם אבל הוא זעק מתוך עיניה "זה חייב להצליח!!!"
זה חייב אותנו כולנו להרתם להצלחת המשימה.

וכי מדוע לא? האם לא לכל אחד מאיתנו דעה, ביקורת, מילה טובה, קריאת בוז? לא כל אחד נוטח בכושר ביטויו שאכן, יעלה בידו להעלות בכתב את אשר עם ליבו אז למה לא יבואו אלה שאכן יודעים לבטא יסחטו את המיץ מאותו אחד, ימתיקו, יחמיצו, ימליחו או יפלפלו והרי לכם מעדן - תאוה לעינים.

אלה שהשורה הראשונה של השיר כבר עומדת על קצה לשונם ימשיכו עוד שורות ובתים בהשראה של "ערב כותבים" זה.

ארכיון הקבוצה יתרום את חלקו ברפרוף, דפדוף והצצה בחומר הכתוב אז....
רעיונות יש, שירים יש, סיפורים יש, ראיונות יש, קיטורים, קריאות כיפאק, ביקורת, היה היו זמנים... מעטרים, מאיירים, מתקתקות ומתקתקים משכפלת, מוזיקה שקטה ברקע, קפטריה עם עוגות של "אז" ושתייה והעיקר אוריה בוחה וטובה כל אלה יתרמו להצלחת הערב.

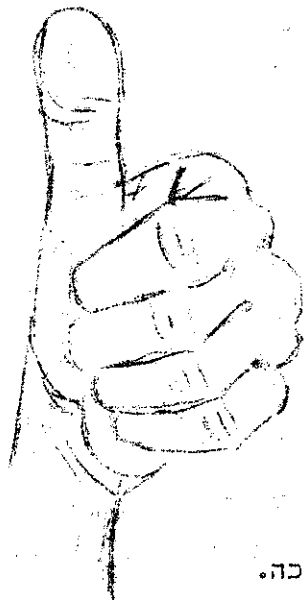
ובכן זהו...

משולהבים אנחנו כולנו.

לפניכם, תם ולא בשלם - עלון שכולו שלנו.

מלא אמנם שגיאות כרימון (מי הספיק להגיה?)

אבל מלא תוכן, רגש, נוסטלגיה ומה לא?

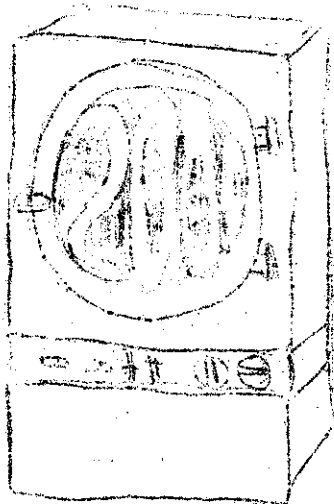
- תודה לכל המראיינים
- המראיינים
- המשוררים
- המספרים
- הכותבים
- המאיירים
- המציירים
- המעטרים
- העורכים
- המדפיסים
- המשכפלת

ולכל מי שנתן יד, פה, לב, יבואו על הברכה.

להתראות בעלון החי הבא.

יש המון "פינות" - שאפשר לכתוב בהן
 "חמשירים", "ראיונות" "ספר לי ואכתוב" ועוד ועוד...
 ואפילו פינה של ארכיון - (עשרים כרכים לפחות!!)
 האמנם יש עוד משהו לכתוב שלא נכתב?
 ובכל זאת -

כל אחד הלך לפינה שהכי מדברת אליו
 וכתב על נושא שהכי מדבר אליו
 ואני - אובדת עצות -
 רוצה לכתוב,
 רוצה לתרום משהו לעלון.
 ולא יודעת מה להחליט
 כי באמת -

על מה עדיין לא כתבו???
 כמעט והתייאשתי עד ש... מצאתי
 פינה של "שלוחות בת אלפיים"
 ולדעתי - זאת פינה נהדרת - פינה של תקורות!
 פינה שאפשר לקרות בה את כל הדברים
 הטובים שאנחנו רוצים שיהיו בשלוחות שלנו...
 ובטח כולם רוצים - טלויזיות צבעוניות
 ווידאו
 בסיעות לחו"ל!!!

ומה שלי הכי רלוונטי לרצות כעת -
 בקשה באמת צנועה...
 ש"פשוט" עד שנות אלפיים
 תהיה לנו...
 מכנסה חדשה...

רעיה ב.מ.

מ פ י ה ט ף - ש ל א ז

משפחת בן מאיר שבתו לא מזמן במשק לביא. בליל שבת, בשעת התפילה בבית כנסת,
 שואל יואל את שבתאי: אבא, למה מתפללים כאן בבית כנסת? אין להם חדר אוכל.

ליקטה מהארכיון - חנה ל.

... י ב ר ח מ ש ה ... (שמות ב', ט"ו)

למדתי "זמן" אחד, כחצי שנה, בישיבת "בית משה" שבעיר ערד. הרגשתי טוב, למדתי טוב. אחר מספר פניות, שהלכו ותכפרו, מאחוזי שבהונגריה, המבוגרת ממני בשנתיים, החלטתי להפסיק הלמודים ולהצטרף לאחותי ו- 2 אחי ולצאת לדרך, לארץ ישראל.

נסעתי עד לעיירה הקרובה לגבול, בו התגורר דודי יואל ומשפחתו. שבתתי אצלו. כאשר שאלתי לעצתו על הדרך בה אעבור הגבול להונגריה, התנהלה בינינו השיחה הבאה:

הדוד: האם אתה יודע כיצד מנקים חלונות של רכבת?

אנכי: (אחר הרהור קצר ותמיהה רבה על שאלתו) כככז, לאורך הקרון מבחוץ, קצת מעל לקרקע, מוצמד לוח-עץ ברוחב כף רגל אדם, עליו עומד אדם ומנקה החלונות מצדם החצוני...

הדוד: זייער שיין, יופי, תפסת מהר! ובכן, מעט אחר חצות הלילה עוברת רכבת אקספרס בוקרשט (בירת רומניה) - בודפשט (בירת הונגריה) היא עוצרת מספר קילומטרים לפני הגבול לבקורת, ושם עליך להמתין לה, אחר צאתה לדרך, תקפוץ על אותו לוח עץ, תחזיק חזק בידיות שלצידי החלון וקדימה...

אנכי: (מחויך ומכחיל ותוך גמגום מאיים) אבל... אבחנו בחודש פברואר, באמצע חורף, סופות שלגים משתוללות, איך אוכל...

הדוד: (מפסיק אותי וכאשר מצחו חרושת קמטים מזיעה קשות, אומר:) מיין טייערע קינד (ילדי היקר), שאלת אותי כיצד לעבור את הגבול; אין לי כרגע כל עצה אחרת...

השיחה המשיכה להתנהל שעה ארוכה אך זוהי תכנה העקרית... אם כן, הרצון להתקדם לכוון ארץ ישראל חזקה על כל הקשיים ואכן עשיתי כעצתו: נסעתי לכוון הגבול. בהגיעי לאזור בו עוצרת רכבת האקספרס לחנייתו האחרונה ברומניה, המשכתי הלאה מספר מאות מטרים והמתנתי בחשכה גמורה. סופת השלגים אליה בקלעתי, לא הוסיפה רבות להרגשתי... עומד לו בתורצ'יק בן ארבע עשרה וחצי, צנום ורזה, כל רכושו בתרמילו שעל כתפו וממתין. אחר שהיה לא ארוכה נשמעה צפירת קטר ואורותיו פלחו את הערפל.

אני מתחיל לרוץ, שפוף שלא אבלוט, במקביל לרכבת ו... הופ, קפצתי כפי שתכננתי והנבני עומד על אותו קרש, מחזיק בשתי ידי בידיות שלצדי החלון וזימד להריז כדי לבנות להסתתר מעט מפני הסופה הקשה. שליטח תחריף ככל שהרכבת תגביר

משונה מאד היה הראיון העתונאי הזה. מעטים ראיונות כאלו, הן בגלל מקומו, הן בגלל רקעו ויותר מכל בגלל תכנו.

מקומו: ראשיתו על יד הבודקה שבשער, בשעת שמירה וסיומו בביתו של משה.

רקעו: ערב לפני עריכתו, כאשר מארגני "יום ההולדת" של שלוחות תכנו מהלכי הערב, זרקה אחת החברות לעבר חדרו משה פורת ואמרה: "שמענו שיש לך ספורים מאד מעניינים ומרתקים על עלייתך ארצה" באותו רגע ראיונותו כאילו עברה עליו סערה מסוימת, בהה באויר ופתאום הכה בחזקה על השלחן וזעק: "חבר'ה, הכנסתם אותי ל"טרנס" ועודרתם בי משהוא מיוחד; יתכן והצלחתם לגרום לספור ראשון מסוגו", והשתתק. הבטיח "לשתף פעולה".

תכנו: ממאות אלפי היהודים שהגיעו ארצה בעליה "בלתי הוקית", רבים - רבים הספורים מסמרי-שער הנקדאים בצמחון רב; ואמנם כל ספור וספור מגלם בתוכו עולם ומלואו. אבל לא אחטא הרבה אם נקבע כי לא רבים המקרים בהם נער, פליט שואה, הנדיח 7 גבולות עד הגיעו לארץ-ישראל, עבר 7 מדורי גהינום עד בואו אל ארץ בושבת, הארץ הבכספת שהוא ואבותיו ואבות אבותיו כה כמהו להגיע עדיה.

מצוייד במטען זה ובמטען דגשות גדול, החלטתי "להכות על הברזל בעודו חם" וכפי שקבענו, באתי אליך לבודקה לראייתו, למחרת "התפרצותו" והבעת זכויותו לספר לגו על בודדיו בדרך לארץ.

אני: מה זה "הברחת גבולות"? כיצד עושים זאת? האם מישהו הדריך אותך לכך?

הוא: (אחר שתיקה ממושכת ומשמעותית, כאשר בפניו נכרת היטב סערת הרוחות הפנימית, אומר משה:) בן 14 הייתי כאשר השתחררתי במחנה ההשמדה מאוטהאוזן. שבנו "הביתה" להונגריה לליקוק הפצעים ולראות מי ומי הנשארים ממשפחתנו וקרובינו בחיים. הסתובבתי ללא כל "אזרחות" ללא כל מסמך זהוי, מבלי שהדבר איכפת לאיש. כעבור חודש-חדשיים נסעתי, יחד עם מספר נערים בני גילי, ללמוד בישיבה ברומניה. איבני, זוכר כיום כיצד נסעתי, באילו גזירות ומסמכים. נדלג על כך.

מהירותה, ואמנם, רכבת האקספרס - כשמה כן היא: אקספרס! מהיר! ... קר לי מאד. הידיים קופאות; אני מפסיק להרגיש קיומן... התרמיל מושך אחורנית. הראש כואב ולוהט. נדמה לי שגמגמתי (!) כי התעוררתי לשמע צפירה חדה וארוכה. הרכבת מתחילה להאט בסיעתה ופתאם הלב הולם בחזקה ואני בזכר שאני מוכרח לקפוץ, לבטוח את הרכבת, את "מפלטי" שסייעני לעבור הגבול, בטרם תעצור ובטרם ירגיש בי מישהו... ראשי סחרחר עלי, מעיץ עלפון תופס אותי, אך אין זמן לכלום ו-הופ! קפצתי (כפי שלמדתי במרוצת השנים, עם כוון בסיעת הרכבת ולא, חלילה, נגד הכוון), התגלגלתי בין הקוצים, בשלג ואין-שהוא "אספתי" את עצמי והמשכתי לדרכי...

אני (כולי דרוך ומוקסם מהספור. כמו בטרם מתח. "כמו?") הרבה מעבר לכך! אך אין זמן להרהורים כי ה"מקצוע" - ריאיון מחייב ואחר התאוששות קלה): כיצד יכלת לעשות זאת? מאין היה לך האומץ לכך? האם, האם גם שאר הבריחות היו כה מרתקות?

הוא: לא, לא כולם. הנה, למשל, הבריחה הבאה. כאן לא הייתי כבר לבדי אלא יחד עם אשחוזתי, 2 אחי ועוד מספר קרובי משפחה, בקרב מאות אחדות של יהודים - באמצעות אנשי ה"בריחה" שעסקו בהברחת מאות אלפי יהודית "בין גבולות בין הרים ללא דרך, בלילות חשוכי כוכבים", פשוטם כמשמעם. רכבת אדוכה מתקרבת לגבול הונגריה - אוסטריה, מלאה יהודים, פליטים, בדרכם לא"י. משמרת הגבולות, חיילים רוסיים, עוצרת את הרכבת. הם עוברים ביעף, יחד עם איש ה"בריחה" לאורך כל הקרובות, "פוזלים" לעבר היושבים בקרובות ויוצאים. לחש-רחש עובר בינינו ומדליפים כי "מרתו" את ידי השומרים ועזבונו לנפשנו.

אני: אמנם זה לא מרתק כמו הספור הקודם, אך... לי, כאן במדינת ישראל החפשית והדמוקרטית, בשנת תשמ"ב, קשה, קשה מאד לתפוס צורה זו של בסיעה לארץ. מהו ספורך הבא?

הוא: (מהורהר, מרטיב שפתיו היבשות) כן, כאן היתה לנו בעיה "מעניינת". הצטרבנו לעבור הגבול במדינת אוסטריה, מתוך שטח כבוש רוסי אל תוך שטח - כבוש אמריקני. את החיילים הרוסיים יכלבו, איך שהוא, לקבות סרגז או שניים של בקבוקי וודקה וכל הבעיה נפתרה. אולם, את החיילים האמריקניים - הוי, באותה תקופה היה קשה להבינם. אמנם ידענו את שהם תרמו לשחרור אירופה מעול הנאצים (כולל אותי במאוטהאוזן!), אולם הם לא ידעו חכמות: נצטוו לשמור על הגבול? שמרו! אסור לעבור גבול בלי ביירות? פקודה היא פקודה! ה"מיבהל התקין" דפק כהלכה והם מלאו חובתם כלפי הממונים עליהם. אותם אי אפשר היה "למרוח" בשום דבר.

והיכן הלב האנושי, כה סמוך אחר השואה? לב לחוד וחוקים לחוד. בקצור: הבהר אבס גבל בין שטח הכבוש הרוסי ואמריקני. הגשר שמעלינו היווה בקודת בקורת. בלי פספורט ואשרה (חה, חה, חה!) לא עוברים, פשוט מאד: מוחזרים למקום ממנו באת! היות ועבורנו דבר כזה הנו אסון ובשום אופן לא מתקבל על הדעת, מדריכינו מה"בריחה" נקטו את הטקטיקה הבאה, בצורתם לבו: כאשר הרכבת תעצור על הגשר, עליה להיות ריקה מכם! כאשר תתחיל להאט מהלכה, כולם קופצים החוצה עם תרמיליכם, כדי "לאבד את השליטה" עלינו, עוברים "בכוח" את הגבול ומתפזרים בשדה. וכך אמנם עשינו: תרמילים ומזוודות מפוזרים ברדיוס של מאות מטרים, חלקם אף בתוך הנהר, ואנו בשים, גברים וטף, פליטי שואה, רזים כ"מוזלמנים", קופים את עצמנו בכח על האמריקאים מבלי להישמע להם ולחוקים "שלהם". בכון, אין אנו השיירה הראשונה הנוהגת כך; גם אתמול וגם שלשום "סדרו" אותם ככה ויוסיפו לעשות כך גם מחר ומחרתיים. אבל הם אינם מבינים חכמות, דורשים ע"י צעקות להתרכז יחד ולחזור אל מעבר לגבול. וכדי להמחיש כוונותיהם, יורים צרור כדורים באויר. מדריכינו לא רצו למתוח את החבל יתר על המדה והחלו לשתף אתם פעולה: בקשוננו לבא לבקורת רכוז, אולם לא הסכמנו בשום אופן לשוב לאחורנו. אנשי החוק והתרבות האמריקניים ממשיכים למלא אחר ההוראות, מרכזים אותנו ומצוים עלינו להכנס למחנה-הסגר, שם בלינו כיממה, קבלנו מהם מזון ושאר צרכינו ואח"כ המשכנו הלאה בדרכינו.

אני: (שמעולם לא עסקתי בעתונאות ולא כל שכך בראיון מסוג כזה, קשה לי להמשיך, קשה לעכל החומר, ועוד יותר קשה לכוון את מהלך הראיון, אך חייבים להתגבר):

אתה הדי התייתמת בהיותך ילד במחנות; כיצד עשיתם כל זאת, ללא הורים? מי היה "ממונה" עליכם, מי השגיח עליכם ומי דאג לכם?

הוא: (בחרצות) תוך כדי מתן תשובה, אהיה חייב לסטות מעט מהנושא של "כיצד הגעת לארץ ישראל". אשתדל לא לחרוג יותר מדי, למרות שהכל כה שזור וכה כרוך ביחד. כן, אבדנו את ההורים ואת אחיבו הבכור ע"י הנאצים. בשארנו ארבעתנו, כאשר אחותי פנינה, המבוגרת ממני בשנתיים, "הפכה" למרכזת המשפחה; כבערה בת 16 עם השחרור ועתה, בתקופה שבספורנו, היא בת 17. אחרי תלאות ובריחות, הגענו לזלצבורג שבאוסטריה.

חג הפסח בשער ועשינו חניה למספר שבועות. הנושא הנדון והנדוש בקרב כולנו: מה הלאה? האם נשיג ביירות? באילו דרכים נוכל להתקדם ולעלות לארץ? מי מהמפלגות תעזור יותר? (כן, כן, המפלגות הן הן שארגנו את הצאן הזה. כבר "רכבתי" ב... המזרחי,

התכונותי לספר על 7 הברחות גבול אבל לא אספיק לעשות זאת הפעם. אדלג על אחדים מהם, ביניהם הספור של חציית הרי האלפים בכניסה לאיטליה, דחוסים במשאיות מכוסות בברזנט, בשיירה ארוכה, בלילה של "גשם, שלג, דוח סערה - מאום לא יפחידנו". בצטווינו על דממה מוחלטת. בידי כל אחד מאיתנו, כדגיל, פספורט מזוייף. בידי היה פספורט של אשה באה בימים... לשם יתר בטחון! השיירה עוצרת. איבנו יודעים היכן אנו בדיוק, אך כעבור שעות מספר, כאשר הנוקר עלה וירדנו מהמשאיות, היינו באיטליה. גם כאן, שומרי הגבול - הפעם איטלקיים, הקרביברים, "צמרחו" היטב וזהו זה. על השאר, 3-4 במספר, אדלג. אספר על ה"מיוחד" שבהברחת גבולות. על "עליה ב'" שמעת כבר? כן. על "עליה ג'" פחות. זוהי עליה של אנשים שהגיעו ברגל דרך סוריה או לבנון. על "עליה ד'" מעטים שמעו. כן, רק אלפים אחדים הגיעו בדרך זו לכן מעט מאד ידוע על כך. עליה ד' היא עליה בלתי חוקית דרך אויר, באוירונים!

לאוסטריה הגענו עם השומר הצעיר. עכשיו הרי פסח מתקרב, האם השומר הצעיר ימלאו צרכינו?!) החלטנו להסתפח אל אגודת ישראל. הם דאגו לנו לכל צרכי פסח. כאן אחותי הכירה בחור ואחר היכרות קצרה, יחסית, החליטו להנשא. השמחה רבה: אחותי היחידה מתחתנת. וכמו "מעשה שטן", מיד לאחר החג הודיעונו: לשלשנו - לשני אחי ולי - יש ניירות להמשיך לארץ ישראל. כאשר שאלתי והערתי שאחותי מתחתנת בעוד שנוע ואולי אפשר לחכות שנוע שנועיים, אמרו לנו: תחליטו אם אתם רוצים חתונת אחותכם או עליה לארץ ישראל? נו, היום קשה מאד להסביר את המצב, בו היינו אז נתונים. אני כבן 15, אחי השני (אשר) כבן 13 והקטן שבינינו (דני) כבן 9. "אוסף לא דע" של נתונים. בקצור: אחר התלבטויות קשות, מאבקים קשים מעורבים ברגשות וחישוב קר, החלטנו לוותר על נוכחותנו בחתונת אחותנו היחידה ובלבד לבסוע לארץ ישראל. יום אחד לפני החופה, בערב ראש חודש אייר תש"ו, צפרדנו ואנו בדרך לארץ ישראל. כן, צחוק הגורל ולעג לרש: זאת לא היתה התחנה האחרונה בדרך לארץ. יותר משנתיים נוספות התעכבנו בדרך הארוכה שלפנינו.

רוצה לשמוע? יש לך עוד זמן? יש עוד עבין לקוראים?

אני: (בורא "בא לי" להמשיך ולשמוע את דבריו הקולחים והמרתקים של משה. כניסת מכונות ויציאתן ע"י הבודקה מפריעה לפעמים את האוירה המיוחדת של העלאת זכרונות והגיע זמן החלפת משמרות. הלכנו לביתו. לקח לנו שעה קלה עד שהצלחנו להתרכז בנושא, ואמנם שבינו נסינו מאד להתרכז):

אני: (במקום לענות במלים, הבטתי בו בעיניים חודרות, כאילו מתחננות להמשך מבעצת בראשי לאות "הן")

תגיד, משה (והרמתי מעט את קולי) מדוע, מדוע אתם גוזלים מאיתנו ספרורים כאלו, ספרורים המהווים אוצר בלום, אוצר יקר עבורנו, עבור חבריך, משפחתך, ילדיך ועבור ההסטוריה! אתם... אתם איומים! ממש לא הוגן לשמור "בבטן" מידע כה חשוב, מידע שעליו יכול וחיוב להתחנך דורנו! הדבר ממש מקומם אותי!

הוא: אקצר. אדלג על פני תקופה בת קצת מעל לשנתיים של שהות וחיים באיטליה. קשה לי מאד לדלג על תקופה זו התקופה הראשונה היפה והמאושרת בחיי אחר השואה. תקופה של הכשרה לקראת חיים בארץ, תקופה שבחרתה עמוק-עמוק בחיי, בגיל 15-17. אולי, אם אזכה, אספר על כך במועד אחר, בהזדמנות אחרת, במסגרת אחרת.

הוא: (אינו עונה. קם מ"כסא סבא" שלו, בגש למקדר, מוציא קומקום, מיץ וביד רועדת קמעא מוזג לשבינו. ממשיך בשתיקתו. אחר מספר שניות שנדאו כנצח הוא לוגם מעט מכוסו. אני לא יכלתי לשתות, כולי דריכות ורכוז). כן, טוב, איפה היינו? (כאילו מתעורר אחר "העדרות" ממושכת מכאן) הממ... אח, באמת, מישהו יצטרך לקרא את כל זה? יש גבול, קצת יותר מדי...)

אתרכז ב"עליה ד'" שלי, על היום - היומיים האחרונים שלי בגולה, ועל הימים האחרונים של "גבולות הארץ סגורים".

אני: (קוטעת אותו, ללא כל זמון) לא! אתה, אתם מוכרחים להודיש לנו את העבר הזה, את המורשת הזאת! עכשיו שתפסתי אותך, לא אותר!

אני בבסיס אמונים של ההגנה, ביער, אי שם באיטליה. אמונים מפרכים, הן אמון גופני והן למוד בשק. משטר תמור.

אני: (קוטעת אותו, ללא כל זמון) לא! אתה, אתם מוכרחים להודיש לנו את העבר הזה, את המורשת הזאת! עכשיו שתפסתי אותך, לא אותר!

ע כ ש י ר א ת ה מ מ ש י ך !

הוא: (זיכר שהלחץ עזר; מתאושש וממשיך). טוב, מלבד ה"ציונות" שבה נחלת העבר הזה, צריך להיות גם מעביין וקצת מקורי.

אנו בשדה תעופה של רומא, בקצהו של מסלול צדדי. בכנסים לאוירון שהוציאו ממנו מדבית הכסאות, ונדחסים פנימה כמו סרדיבים. רובנו מתישבים (כמדומני) על הארץ. מטען עשיר ועצום של רגשות באויר. חבר'ה צוחקים, בוכים, מכונסים איש איש בעצמו ומרוב עצמת ההתרגשות כולם בתוכם בהלם. הלחץ הנפשי על החזה, על הגוף כולו, הוא כה אדיר עד שאני עומד להתפוצץ. המראנו. בשעות המעטות של הטיסה עוברת לבגד עיני 4 השבים שחלפו מאז הגיעי לגיטו. הסרט הבע הבו ארוך ארוך ללא קץ וללא סוף... מבטים להתאושש. מחליפים מבטים בין החבר'ה. בת דודתי היושבת על הספסל אשר על ידי מבסה להתבמבם אך אינה יכולה. מבטים לשוחח קצת, לפטפט על דברים שנראו אז חשובים. הנחיתה מתקרבת. אנו בשדה תעופה קטן "עקיר" שע"י עקרון, קרוב לרחובות. תוך 10 דקות בדיוק מלאנו 2 אוטובוסים ובשדה התעופה אין לא אוירון ולא אוטובוסים. תוך מספר דקות אנו בתחנת אגד (הישבה בפסג' הידוע) ברחובות. אנו מתכבדים בכוס מיץ תפוזים, כוס המיץ הראשון בארץ ישראל, תוצרת ארץ ישראל, שטעמו עדיין בפי (!)...

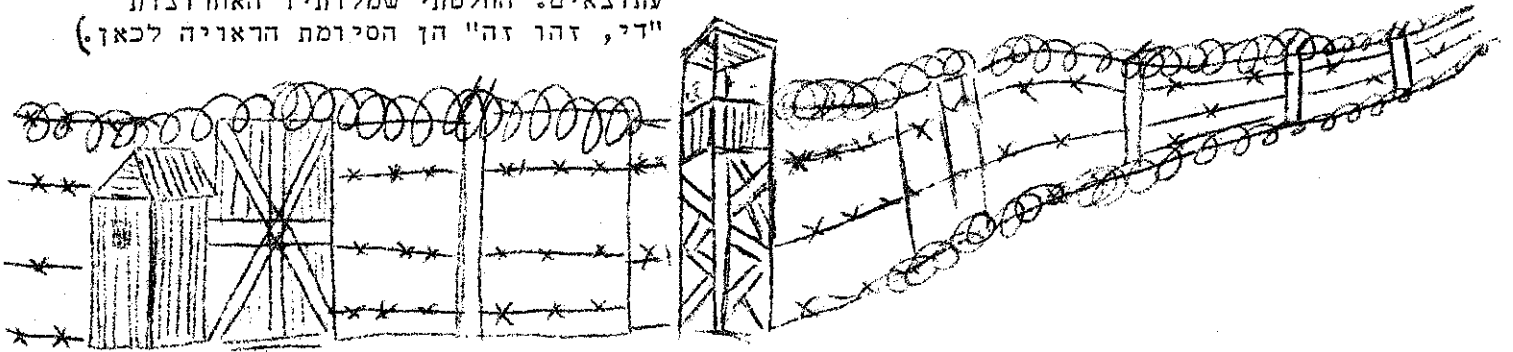
(משה משתתק. דממה רועמת בחדר. איש לא פוצה פה. פתאום הוא אומר:) די, זהו זה. השאר לא שייך...
(אבי... אין לי היכולת להוסיף סיומת עתובאים. החלטתי שמלותיו האחרונות "די, זהו זה" הן הסיומת הראויה לכאן.)

עברו כחודש וחצי במחנה. יום אחד מזעיקים אותנו לאסיפה של כל החיילים: 5 מחלקות ביניהן אחת של בנות ו- 2 מחלקות דתיות. תוך דומיה מוחלטת ספר אותנו האיש מארץ ישראל, סופר וטופר, פעמיים או שלוש. הוא מורה על כ- 50 מאיתנו, מחצית בנים ומחצית בנות, לעבוד הצידה. לאחר מכן הוא מודיע: "אתם יהודים מארץ ישראל, התחבתם לא מזמן, יצאתם ל"ירח דבש" ליוגוסלביה ועכשיו אתם חוזרים לארץ. כאן, במזוודה שבידי, הפספורטים שלכם, פספורטים המעידים שאתם חוזרים לארץ ישראל" ומוסיף: "זכרו, מעכשיו אינכם פליטים, אתם משליכים את הסמרטוטים שלכם, את תרמילי הגב שלכם. בחדר הסמוך מצפים לכם בגדים יפים, מזוודות וזהו זה.

מחר, אתם שומאים: מחר אתם עולים לארץ ישראל.

(משה משתתק. צמרמורת עוברת בי. והוא? כאילו לא מעלמא הדין, מביט בי, סליחה: לא בי, אלא מבטירי חולפים מעלי, מעט מעל לראשי, כאילו צופה לאי-שם. לא העזתי להפר את הקדושה אשר שררה ברגע זה סביבנו אך בטוחני כי אם הייתי שואלו, היינו "מוצאים" אותו באותה אספה ומצוי באותה אוירה והתרגשות של ערב התגשמות החלום של עליה.

הוא: (בושם עמוק עמוק, אוסף את עצמו, מתרכז וממשיך) אינני זוכר עתה את כל הפרטים. אספר את אשר אני זוכר ואשר כנראה לא יישכח לעולם.

ברוך אתה ה'... מליבי ערומים / ראיון עם אסתר דישרון

מה הביאך הלום?

בשנות ה-40 הקבוץ היה אדיאל (בפתוס) שאיפת הנוער. החלטתי ללכת לקבוץ למרות שבבית צעירות המוסד שבו למדתי, לא דאו את הדבר בעין יפה. כשהגעתי לשלוחות הייתי מיוחדת - בעלת מקצוע. בבית צעירות למדתי תפירה ולפני בואי, עבדתי במשך שנה אצל תופרת על מנת לרכוש בסיון. הרי בשלוחות לא יכולתי להרשגת לעצמי לטעות ולבזבז בד.

אילו בגדים ולאילו מטרות קניתם?

לקנות! (מזדעקת אסתר) מלה כזאת לא היתה בלכסיקון. הכל תפרנו. כשאני הגעתי לשלוחות היתה עונת החתונות בשיאה. תפרתי שמלות לבנות לכלות - ושמלות אלד עברו אח"כ הסבה לשמלות שבת. כל בחורה בהריון קבלה - 2 חלוקים ושמלה אחת. כן, שמלה אחת ליום חול, לשבת, ולמועד. ולא זו בלבד אלא בסיומו המוצלח של ההריון עברה שמלה יחידה זו לרשות המחסן על מנת לשמש את הבאה בתור.

(בהסוס:) בדים לתפירה קניתם?

לא מינה ולא מקצתה. חסל סדר קניות (בהחלטה). היה אצלנו "חוק שימור החומר". חליפת בנים שקטנה על לובשה נפרמה, ומהבד תפרתי חצאית ואפודה - חליפה חגגית מאד לבחורה.

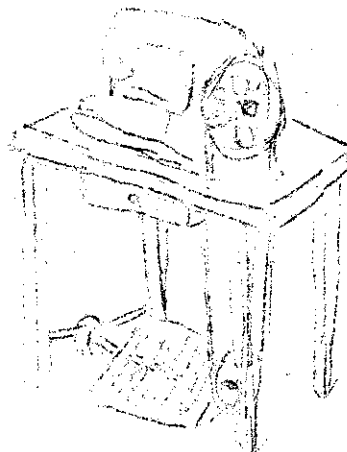
מעילי חורף תפרנו ממשיכות של הצנא הבריטי. כתופרת - תפרתי שמלה בשלמות, אך סדיגת הסודרים בעשתה בשיטה מענינת. בחור כי ילך ויקפא מקור. אלמונית קבלה חבילת צמר על-מנת לסרוג שרוול, פלובית קבלה שתי חבילות על מנת לסרוג את הגב, והשלישית סרגה את חזית הסודר (בטוח שלבחור היה חם).

מה זכור לך מהקניה המרוכזת הראשונה שלך?

הלכתי למשביר וקניתי בסכום כסף רב (יחסית לאותם זמנים) בבואי הביתה לא יכולתי להרדם, היו לי בדודי שינה. חלמתי שהגזבר איבר יכול להוציא את החבילה מחוסר תקציב.

תם ולא נשלם, כיום האופנה
משתנה בקצב מסחרר. אסתר ממשיכה
לתפור ולהליביש את נשות שלוחות
אך הפעם - בד בשפע, דוגמאות
רבות והארוכות מלאים.

ראיינה - מלכה סימון.

ח ב ר י ם מ ס פ ר י ם

=====

מענין מה עשית לפני שהיית חובשת בשלוחות?

שנה ראשונה תפרתי טלאים במחטן, טדינים חדשים וסיצורים. כשברוך היה בן 8 חודשים יצאתי להשתלמות של 3 חודשים בניה דוד יום יום בסעתי להסתכלות במרפאה ואחרי זה נכנסתי לעבודה במרפאה שלבן.

אחרי שידוך בולד עבדתי שנה ב- ד' ה' אצל עופרה וישראל רימון, רותי לויצשטיין ציפי ובנימין. דאח"כ חזרתי למרפאה.

כשעבדתי בכחה ב' לא היה בראה לי טכך אפשר לחנך ילדים, לא ידעתי כלום על חיבון ולא היו לי ילדים בגיל זה, הכל היה לא אישי, הם היו קבוצה גדולה של 20 ילדים, אני לא הייתי מטפלת - רק מחליפה. היה בראה לי שכל הזמן אני צריכה לתת פקודות לא שמעו לי, היה רעש, .

דרך המרפאה אני מכירה את הקיבוץ ילדיו ואנשיה אחרת...

מפי מנחה.

-/-/-/-/-/-/-/-/-/-

ספרי לי מה חשבת על הקיבוץ לפני... ומה היום...

=====

ביום הראשון שהגעתי לשלוחות, לא האמנתי שראיתי חדר אוכל מלא ציפורים. בחו"ל אפילו בחוץ לא רואים ציפורים נכאן אפילו בחדר אוכל.

סיפרו לנו בהכשרה קיבוץ מהו, כשהגעתי והצטרכתי לעבוד במטבח ולראות את הפרימוסים ואת תנורי הנפט פשוט לא האמנתי שדברים כ"כ פרימיטיביים קיימים. פעם ראשונה שהדלקתי פתילית נפט בבית תיבוקות, הייתי בהריון עם הדסה, שמרתי בלילה, ולא הסבירו לי איך להדליק את הפתיליה דק שצריך שיהיו מים חמים לאמהות, ניסיתי וניסיתי לא שמתי את הראש של הפתיליה הכל התמלא פיח. היום, לפעמים אני מסתכלת על כל מה שיש לנו כאן ואני לא מאמינה שאני באותה מקום... שכל כך מהר הדברים השתנו...

מפי יהודית ווייס.

-/-/-/-/-/-/-/-/-/-

ת ו ד ה

=====

רצינו לומר תודה ולברך בשם כולם, כי סברנו שכולם התכוונו דק לא הבינו, או שכחו, או לא שמו לב, או... רצינו להגיד תודה, כי כל כך הרבה שנים וכל כך הרבה בנים עברו תחת אותה יד:

משגיחה, מבקרת, מטפלת. אותה יד שהגישה ביצה בארוחת בוקר ודאגה לארטיקים ולבגדים במכבסה - ול... שיהיה טוב לחבר'ה. רצינו להגיד תודה מעומק הלב

לרות כץ-כהן.

כתה י"ב.

א י ך ה ג ע ת ל ש ל ו ח ו ת
=====

שיחה עם מרים רותם

* איך הגעת לשלוחות? למה דוקא לכאן.

אבי רצה שאלמד בבית צעירות מזרחי. אבל אני לא רציתי להיות בבית ספר רק עם בנות.

* מי הציע לך לבא לשלוחות?

אבי היה צריך לשלוח אותי ועוד אחות ללימודים בתיכון ולא היה מספיק כסף לשלם בבית ספר תיכון. לכן באתי ללמוד בשלוחות. לא רציתי גם בחברת בוער בשלוחות מפני שחשבתי שיהיו רק עולים חדשים אבל היה בסדר.

* מתי בדיוק הגעת?

ביולי 1954 הגענו אבי ושאלה ואף אחד לא חיכה לנו לקבל אותנו. הכניסו אותי לעבוד במחסן לילדים, עם שושנה לייטנר. שושנה שאלה אותי אם אני יודעת לתפור. הייתי בת 14 ולא ידעתי לתפור אבל התבישתי ואמרתי שכן.

היא נתנה לי לתפור חיתולים ואיכשהו יצא משהו.

בשארנו מחברת הבוער שלי בשלוחות - ישראל רותם, פנינה מודליון, ז'ק ונתן אדלר שעזבו ושבו.

המשך המסלול של בח"ל שלי"ת ונישואין לישראל וכן מקום שנתגבש כבית עד היום.

-/-/-/-/-/-/-

א י ך ה ג ע ת י ל ש ל ו ח ו ת - ר א י ו ן ע ם ח י י ם ב ו כ נ י ק
=====

חיים הגיע לכפר הנוער במסגרת עליית הנוער שדאגה לסידור הולם לילדים שהגיעו ללא הורגים לארץ ישראל. הדרך לארץ ישראל עברה - מטוביס - לקפריסין - בישראל שהה כשבוע במחנה מעבר בעתלית - בבית הבראה בכפר סבא (הייתי רזה מאד) ומשם לכפר הנוער הדתי שבכפר חסידים.

* איך הגעת לשלוחות?

לשלוחות הגעתי עם גרעין ממחזור י"ח (שנקרא ח"י) מכפר הנוער. רצינו לצאת להתישבות ולהקים ישוב חדש. אבל הקיבוץ הדתי לא קבל את דעתנו.

שלחו אלינו את משה גורן כמה פעמים לשכנע אותנו לבוא לשלוחות. מאיתנו בסעו לבקר בשלוחות: משה קין ויהודה צובץ. לבסוף הוחלט שבצטרף לשלוחות.

* מתי הגעת לשלוחות?

היינו צריכים להגיע לשלוחות בתאריך 1.5.49 (אחד במאי) ובאותו יום בשלוחות לא עבדו, יצאו לטיול. (היה הסכם עם רשפים: שהם לא עבדו ביום כיפור ובשלוחות לא עבדו באחד במאי).

ספ ורזילק בא לכפר הנוער ב- 2.5.49 לקחת אותנו לשלוחות עם משאית עמוסה זיפזיף ואנחנו עלינו וישבנו מעל הזיפזיף המכוסה בברזנט. כך הגענו לשלוחות.

* מי מחברי הקבוצה במצא היום בשלוחות?

יהודה צובץ, דבורה צובץ (שובר) משה קין, שושנה רימון (אלקס) עזרא כפרי מרים כפרי (וול) היו עוד כמה שעזבו את שלוחות.

* מה היה גיל החברים בקבוצה?

הגיל נע בין 18+ - 17

* בן כמה היית אתה?

אני הייתי בן 17 1/2.

* האם רצית להיות בקיבוץ במשך זמן ממושך לאחר שהיכדת צורת חיים אחרת?

רציתי בחיי קיבוץ - חיי שיתוף וחברה על אף שהכרתי חיים אחרים -

בני הדודים שלי התחילו בהקמת מושב - מושב גילת (בנגב) ואני דוקא רציתי

והעדפתי חיי קיבוץ.

שמעה ורשמה - חדרה אולר.

-/-/-/-/-

"ב ע י נ י"

=====

חיה: מה הביא אותך לישראל?

יוסי: כששאלו אותי למה אני כאן, קודם כל גלית. את היהדות שלי, היתה לי בעיה

של הזדהות. חוץ מהבעיה הזאת, פגשתי את בעית האבטישמיות שאלתי עצמי או

להמשיך להיות יהודי או שאני מורת.

חיה: האם קרה משהו שגרם לך להחליט מהר?

יוסי: רציתי להפסיק להסס. יחד עם חוסר ההזדהות הרגשתי שאיבני שייך לעם

הצרפתי, למרות שהם נתנו לי השכלה, תרבות ושפה. ועוד שאנני חלק מהעם

הזה. אם להגיד למה אני כאן, זה מחוסר ברירה. ואני אסביר למה הכוונה.

בחיים יש כמה בחירות הבדרשות מן האדם. לדוגמא: הבחירה בין הטוב והרע,

ובכל זאת אומרים לי לעשות את הטוב. מאותה סיבה יש לי בחירה בין לחיות

בארץ או בגולה. הרגשתי מחויב לחיות כאן. לכאורה, חוסר הברירה וחוסר

חופש הם השורש של הקדוש ברוך הוא שהוא הטוב ושהוא רוצה בטוב. "האלימות"

של הקדוש ברוך לגבי הבחירה הזאת היא בעלמט בגלל שהיא מעניקה לי את

החופש.

חיה: אני מבינה שאתה גדלת באוירה רחוקה מהיהדות, אז היה לך מעבר קשה לחיים

הדתיים.

יוסי: מאד קשה.

חיה: כמה זמן אתה בארץ?

יוסי: 3 שנים.

חיה: האם אתה מרוצה כאן מבחינה דתית.

יוסי: אני מרגיש כבעל תשובה, אני מתכוון להתקרב מה שיותר למה שההלכה דורשת

ממני. אני דורש הרבה מעצמי ואני מקווה תמיד לתמיכה מההלכה. בכל שטחי

החיים; הן ביחסי עם הקדוש ברוך הוא והן ביחסי עם בני האדם. היהדות

דורשת אחריות בין אדם לאדם.

חיה: איך אתה שוחח בחברה שלבון?

יוסי: בתור בן אדם בשווי טרי, עוד לא הספקתי להתפנות די הצורך זה שאלה של זמן.

חיה: האם ההבדל בין שדה אליהו ושלוחות חריף?

יוסי: לשני המקומות יש את החן שלהם. הלבדליזציה של שלוחות והמשמעת של

שדה אליהו הם מהויים מין תדכונת אדיאלית. בשדה אליהו, כמו בשלוחות, אין

מספיק יחסים בין החברים, חוץ מהצורך שיש לך ממני בענייני עבודה, לא

משקיעים מספיק בענין של התקשורת או הדיאלוג, זה מתחיל כבר ברחוב
לא מתיחסים אליך.

חיה איך בראה לך חינוך הילדים?

יוסי יש הרבה דברים חיוניים, אבל צריך לזרוק הרבה דברים. יש חוצפה, חוסר
נימוס, הילדים חברים טובים בכתה שלהם, וחוז' מזה לא מענין אותם יחסים
עם הסניבה. זה יקח לפחות עוד 80 שנה! זאת אחת הסיבות שבן מזק מרגיש
צורך לצאת החוצה.

חיה היית בצבא?

יוסי הייתי בנח"ל.

חיה אני מודה לך מאד עבור הראיון המענין שהיה לי אתך ומאחלת לך הקלטות
טובה במשק.

שמעה ורשמה מפני יוסי ארואס

חיה ערמון.

-/-/-/-/-/-/-

ס פ ר ל י ו א כ ת ו ב - הסיבות שפרצו בשבילי את הדרך לעליה
=====

מאז ותמיד רציתי לעלות אבל רציתי קודם

לגמור בית ספר.

בגלל מלחמת ששת הימים חלומותי התגשמו מוקדם יותר משחשבתי. מיד כשפרצה
המלחמה הלכתי לפדרציה, קבלתי את כל הפרטים ואחרי מאבק קשה עם אמי יצאתי לדרך.
בשבת בגמרה המלחמה! וביום ראשון הגעתי. מלוד יצאנו להרצליה כל הדרום-אפריקאים.
מאד פחדתי כי לא הכרתי אף אחד. ארץ חדשה אנשים זרים הכל חדש, ולא ידענו מה
שמצפה לנו: אחרי יומיים בהרצליה עם הרבה שאלות חולקנו לקבוצות. כל אלה מבני
עקיבא נשלחנו לנתניה. פגשתי את קבוצת המתנדבים שהגיעה לשלוחות.

כולי ברגשת מהרצון החזק לעזור וסוף סוף לעשות משהו! להגשים!

איך ראיתי את הדרך מנתניה עד לשלוחות: לא יודעת. כמה בסענו, במשהוא מוזר, משהו
שהיה בראה כמו אוטובוס והחוויה החלה. מלא שירה וחזיונות כמו מחנה קיץ. אחרי שעה
של נסיעה בדרך מלאה חיילים, טנקים. הנוף בכלל לא היה כמו שדמיינתי לי. במיוחד
כשהגענו לעיר שקראו לה... עפולה - כביש ישר בודד ואנשים יושבים לצדיו ומוכרים
דברים. אבוי לאן הגענו! לפני שיכולתי להתאווש מעפולה הגענו לבית-שאן שאין מה
לדבר עליה.

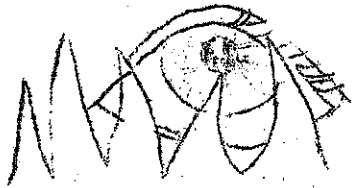
שלוחות. בודקה. אמרו לנו לרדת. התיישבנו על המזודות וחכיבו, אף אחד לא בא.
אחר כך באו שבתאי וקלי. חלקו אותנו לצריפים. בגלל שלא היו בחורים בשלוחות
(מגוייסים) תפסנו את מקומותיהם. מהר מאד הרגשנו בבית. החברים היו מאד חביבים.
ואני אומצתי ע"י משפחת גורן. הרגשתי מאד בבית, עזרו לי להתמודד עם המכשולים
בדרך. ענדתי במטע. עשיתי את כל העבודות זאת היתה עבודתי - בת עיר חרויה שאי אפשר
להסביר, להיות בבוף, לבשום את האויר ולשמוע את הצפורים בשירתן. העבודה הפיזית
עשתה הרבה בשבילי אישית. 7 חודשים שהיתי בשלוחות בתור מתנדבת, ובהם קרו אי אלה
דברים. הרבה טיולים להכרת הארץ למדנו עברית, התהפכנו עם ג'יפ (ברמת הגולן) עם
חבר (עכשיו בעלי). לאחר כל זאת חזרתי לחו"ל בלב כבד לגמור את המודי (בלט).

אבל ברגע שחזרתי לחו"ל, הכל היה לי פתאום משונה ולא שיין והגעגועים לארץ היו
כל כך חזקים שגברו על הרצון ללמוד (בכל אופן שם). אחרי חודשים חזרתי לשלוחות.

מפני - ציפי שכטר.

רשמה - ברכה ג.

ב מ ב ט מ ג ר ב ה ד ש א

מוצי אהלן פוצי! מאיפה'מה בא?
 פוצי ממקום פנטסטי!
 מוצי ספר לי... איך הולכים לשם?
 פוצי לא יודע. הלכתי בעגלה עם אבא ואמא
 מוצי ואיפה הם?
 פוצי השארתי אותם שם. לבד.
 מוצי ומה עושים שם?
 פוצי מה שרוצים.
 מוצי ספר לי!

פוצי נפלתי מהכסא ובכיתי אז שמר את הקוביה על הרצפה. נסעתי לכל האורך וכולם
 צעקו שזה מדעיש. אז נסעתי עד למגש של הלבניה והוא נשפך קצת - איזה כף!
 אבא רץ להביא סמרטוט ואני התגלשתי במדרגות. למטה שיחקתי עם החלוצות
 הקטנים, הוצאתי תמונות מחלון אחד ושמתי בחלון אחר ממש שיגוע. טיפסתי
 על ספסלים כאלה דכים. מישהו הוריד אותי לא יודע למה. רצתי ונפלתי, כי
 הרצפה חלקה יופי. ויש שם בתים גבוהים, אדום, כחול וצהוב, כמו רמזור ולא דפקתי
 את הראש. מישהו פתח את הדלת - כך יצאתי והתנגשתי בכלב שדומה לעגל.

מוצי זה נשמע לא רע.
 פוצי ומאיפה אתה בא?
 מוצי לא תאמין - זה מקום עוד יותר כף.
 פוצי לא יכול להיות. ספר!

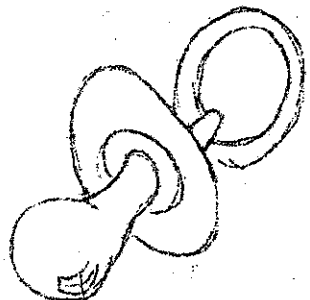
מוצי אבא מביא אותי לשם כל יום, במקום לפינת החי. שם משעמם לי בורא - תמיד
 אותו הטורס.

פוצי אני דוקא בהנה שם, זורק אנבים על הפולבים עד שאומרים לי דודו.
 מוצי לי לא אומרים.

פוצי אבל תמשיך לספר לי על המקום שאתה מטייל לשם עם אבא.
 מוצי באים כל מיני אנשים. אבא הולך תמיד לאותה הפינה ומדבר עם החברים שלו.
 אז אני צועק אבא, אבא והוא אומר ש, ש - ממש שיגוע. עד שבמאס לו ואז,
 אני מטפס על המדרגה ואבא רץ אחרי - איזה צחוק! הוא בא מימין - אני רץ
 לשמאל, הוא בא משמאל ואני בורח ימינה. הוא עולה למעלה ואני יורד מהצד
 השני ויוצא מהדלת, יש שם סחרחרת, תולים שם מעילים ואני מסובב וזה כמו
 דחליל ברות והברזלים בופלים - אז כולם עושים ש, ש. יש מדרגות שחורות
 שאפשר לטפס ואבא בורא מפחד שאפול. יצאתי וילד גדול דחף אותי ובכיתי
 ורצתי לאבא והוא לקח אותי על הזרוע וסגר לי'ת הפה במוצץ והוציא אותי
 זהו.

פוצי אגיד לאבא שיקח אותי גם כן לשם.
 מוצי ל'תראות!

רשם - יוסף ברלוביץ.

תעלולי יק"ש (ילדי קבוצת שלוחות)
והמוני הגדנ"ע המיוחדים

יום אחד קבלנו מדריך חדש בשם: יוסי מרקוביץ יוצא דרום אפריקה, יוסי היה המדריך המקורי ביותר שהכרנו מאז ועד עתה. הוא למד אותנו שיהי כושים מדרום אפריקה וכן שירים בעלי הברות שלנו לפחות בשמעו משונים. (משהו כמו הו אי הא) משחקי לילה איתו היו חוויה נלא במהרה תשכח והשעורים בצופיות בחרטנו בזכרוננו היטב.

יוסי לא חסך בספורים ולמד אותנו איך לספר ספור מותח בצורה נכונה ולא לשכוח בסופו את מוסר ההשכל. בשעות אתה"צ התחלנו ליישם את מה שראינו ומה ששמענו והדמיון התחיל להשתולל.

ראשית הקמנו את "הזרוע הצבאית" של יק"ש שנקראה גדנ"ע והתאמנו בטפוס צוקים בתוך בור הביוב של הרפת שהיה חפור עדיין לא מושלם. ירדנו בעזרת חבל עד מחצית הגובה ואז קפצנו את הדרך בחזרה למעלה, עשינו בעזרת שרשי העצים שנצנצו מדפנות הבור. האחרון שהתחיל לטפס היה אהוד פינק, אך בשבילו כבר לא נשארו שורשים זמן רב לקח עד שהצלחנו לחלץ את אהוד מן הבור.

התרגיל הבא היה - כנוי אש. לתוך חנית שעמדה בחורשת הקזואריות דחפנו עלי מחט יבשים שפכנו כמה ליטרים של נפט והזלקנו, להבה גדולה פרצה מן החנית, ההבאה היתה גדולה, עד אשר לפתע בפלה החנית ולשון האש הגיעה עד לעץ הסמוך. תוך דקות כייבנו את השריפה תוך גלויי תושיה ואומץ גדירים.

יום לאחר מכן רצה יצחק ריטמן להדגים לאלישבע סמסון את הידע שרכש והצית חנית, אלא שלא הצליח לכבות את השריפה שפרצה, למזלו, חברת משק שעברה במקום הצילה את המצב כשהזעיקה עזרה.

במסגרת אמוני הגדנ"ע, התאמנו בצניחה חופשית מהמתנן הגבוה ביותר. כל אחד בתורו עלה על חנילת קש וחבריו דחפוהו כשהוא רכוב על החבילה ממרומי המתנן. כך רחפנו מגובה של כ- 6 מ' עד שיצחק ריטמן הגיע למטה כשרגליו למעלה והראש למטה. מאחר וזה לא תרם להרגשה הטובה - ראינו להבחור חש ברע ובהלבו כולנו והפסקנו את התרגיל. זה המקום לספר, באחד האמונים הללו, ברח הפר של שלוחות ועד שהגיעו הרפתנים בשארנו על הכעבן מפוחדים עד מות ללא יכולת לרדת.

יום אחד גילינו שבמטע משתמשים לצורך המסיק במצנחים ישנים מהצבא; לקחנו מצבח כזה, קשרנוהו לעגלת הלול (ראה עגלת המטבח) וניסינו את כוחינו בטיסה וצניחה כששניים יושבים על העגלה ואנחנו אוספים מהירות לאורך המסלול - משתלה של הנוי לכיוון דיר העגלות הקטן, עשינו זאת מספר רב של פעמים וכלום לא קרה, הצלחנו להגיע למהירות גבוהה. עד ש... פעם אחת באמצע הנסיעה המהירה התברר לנתן דה-לוי ויצחק ריטמן שעל המסלול ניצבת אבן ענקית שאינה מוכנה לזוז הצידה, כשנתקלו בה עפו השניים לגובה רב ונחתו בחיתה לא רכה במיוחד...

כשגרנו בבית 6 גרו הבנות ב-2 חדרים והבנים ב-2 חדרים כאשר החברים המבוגרים לא היו בסביבה יצאו הגדולים עטופי סדינים מפויחים בגשנו לחלונות חדרי הבנות והצעירים נרות בידינו הסדינים על פנינו, נבצקות וינבות רמות, גרמנו לקרבות לברוח הביתה להורים תוך כדי יללות אינמות.

חברה תראו מה אתם מפסידים בגלל ההלצה...

ואת כל הספורים הללו ספר הילד הראשון של שלוחות הלאו הוא גדעון לוטן.

אולי לא תאמינו אבל המטפלות, הגבנות, עדיין זוכרות את כל ההברקות שלכם ילדי שלוחות!

דבורה דויטש שהיתה מטפלת תינוקות מספרת: בתן ועמירם התאומים נולדו פגים, גם כשחזרו הביתה עדיין היו קטנים, ודבורה שהיתה צריכה לעשות להם אמבטיה היתה אחוזת פחד כשהחזיקה את בתן במים שמא ישמט מידיה... .

ערב אחד עמירם הקיא מאד, רחל עמירם ודבורה נסעו לרופאה שהיתה אז במעוז היים - היא שלחה אותם לביל"ח לביתוח. הרבה דאגות היו עם התאומים האלה... . אז היו שיטות אחרות להרגעת התינוק. לבתן, למשל, היתה קשורה בדרך קבע מפית לצואר וכשזר לא היתה במקומה, היה בתן צועק: פפית... פפית... . כל יום שעבר ודבורה ראתה שהתאומים האלה מתפתחים והכל הולך כשורה, בשמו דבורה וההורים לרווחה.

היום כבר דואגים לבכדים... .

גם הקפטריה העלתה זכרונות... .

מה הקשר בין עוגת צימוקים לבריכות דגים?

ריתי בוכניק מספרת - אורי בייפוס בן ה-3 אומר לריתי שעוגת הצימוקים היא כמו בריכות הדגים. חושבת ריתי כשבועיים - מה הקשר?

תבסו אתם לנחש - לא הצלחתם?

האגמיות מפוזרות בבריכות הדגים כמו הצימוקים בעוגה... .

מה שמראה לנו שכבר אז דוית טיילה עם הילדים למרחקים ולא ויתרה להם... .

ועוד מספרת ריתי, כשהיתה מטפלת של כתות ב, ג, הלכה הקבוצה לבריכה! ואז היתה בריכת בוץ. טובה בייפוס היתה המצילה בבריכה. השעה 10.00 בבוקר החבר'ה הולכים לשחות. בקטע העמוק היתה "מקפצה" ובקטע הרדוד היו מדרגות. מיכאל בייפוס יושב על המדרגות ומחליט שהוא צריך להגיע למקפצה. מיכאל שוחה ובמחצית הדרך מיכאל מתחיל לטבוע. ריתי בצעלי עבודה ולבוש מלא לא חושבת הרבה, קופצת למים ומתחילה גם היא לשקוע - אבל הילד חשוב ומוכרחים להציל אותו ולמרות צעלי העבודה המתמלאים מים ומושכים כלפי מטה הצליחה ריתי להוציא אותו. אמא טובה המצילה - לא ראתה שום דבר.

רחל סימון מספרת כשרמי היה בגן, שושנה בסעה ללדת, כשספרו שאמא הביא לו את אמר: אני רוצה שיביאו לי תלת אופן ולא אח... .

יהודית ווייס הגבנת של פעם מטפלת על שתוף פעולה מלא בין ילדי הקבוצה הראשונה שהיו אז תחת חסותה. ביניהם בנה אהרון. כשאמא יהודית התרגזה על אהרון הלך אהרון למצא בחמה אצל בחמה גודמן, היא היתה מלטפת אותו ומתבקת אותו מעודדת והבטיחה שתתחתן איתו או עם יהודה לייטנר... - ככה מפריס הבטחות?

יהודית הגבנת חוזרת מהשתלמות ונותנת לילדים לעשות הדבקה עם גפרורים.

למחרת בבקר - יום תשעה באב בגשים הילדים מיד עם השכמה להדבקות, מורידים את הגפרורים מן ההדבקות ומתחילים להדליק את המזרונים כדי להמחיש את חורבן תשעה באב... השומרת תפסה אותם ברגע האחרון... מאז החליטה יהודית להוריד לגפרורים את הראש לפני ההדבקה, כדי שיוכלו כולם לישון בראש שקט.

טובה ורזילק שהיא עדיין מטפלת והיתה מטפלת גם אז... מספרת... .

שתלבו גיבה ליד הפעוטון. התלהבות הילדים היתה גדולה. שושנה רימון, באה לבקר את ישראל באמצע העבודה, ישראל שראה אותה מתקדבת עקר את השתיל מתוך האדמה, רץ לקראתה בשמחה ואמר: "אמא את זה אני שתלתי"...

פעם שוחחנו ידידיה ואבי על משפחולוגיה... ואבי אומרת לו "כשגדעון יתחתן אז אבא שלך יהיה הסבא של הילדים של גדעון" שאל ידידיה - "אז מי יהיה האבא שלי?"

פעם בשמירה אבי מגלה שאיתן קיין איבנו במיטה. חפשתי בכל מקום והילד איבנו החלטתי לגשת לבית השמוש ואכן שם על הרצפה - הילד ישן... ומשהו מהימים האלה... טובה מבקשת מהילדים ליצור צורות משרוכי צעלים. כולם עושים צורות שונות ועמית ברמן מניח את השרוכים לאורכם. טובה שואל אותו: עמית עשית פסי רכבת? ועמית עונה: כן פסי רכבת. כשטובה מבקשת לפרק את הצורות וליצור צורות חדשות עמית איבן מפרק "מדוע?" שואלת טובה "הנהג יתרגז עלי" משיב עמית... ילדים של אז, ילדים של היום, ילדים תמיד יהיו ילדים והספורים עוד רבים רבים. וזהו רק קצה המזלג...

שמעה ולקטה - חיה מרזל

---/---/---/---/---/---/---/---/---/---/

י ל ד ת ח ו ז ב ק ב ו ז

=====

לבוא לבית לא מוכר
שהכל בו כמעט זר,
אמנם לזמן קצר
אך במשך הזמן,
מכירים פרצופים פה ושם,
ואפילו קושרים קצת קשרים
עם חלק מהחברים.

מיד לחפש עבודה מתאימה,
שתהיה מעביבת ומועילה
והתחלתי מיד בביצוע המשימה
בסיון ראשוני של שנה
במטע עם קוטי ו- בהנחי

אחר לרפת עברתי
ומאז ועד היום
בהנחי עם החבר'ה הרפתנים.
בזה המקום,
בחליבות שלפעמים בלילה וביום.

ולסיום הרבה הרבה תודה
למשפחה הנחמדה
שבשבילי טרחה ואותי אמצה

וכן

חן חן

לקבוצה ולחבר'ה
שקלטו אותי לתוכה.

שלומית ממזן.

א י ך ה ג ע ת י ל ש ל ו ה ו ת ?

=====

חיים שכאלה - עם מאיר כהן

בולדתי בתימן בשכונה מעורבת ערבית - יהודית. בכפר היו שני בתי כנסת אחד בלאדי ואחד שאמי. הבית בו גרתי כלל שלש קומות כשלכל קומה תפקיד מוגדר. קדמה תחתונה כללה - עופות, בית דיחיים ובית אריגה. הקומה האמצעית שם התרכזו אבחנו הילדים, שם היה המטבח, מחסן יין וכורך קטן שהיורה חדר פרטי לאח הבכור שהתחתן. בקומה העליונה שכנו ההורים. יחסי השכנות בין הערבים והיהודים היו מצויינים. העליה לארץ לא היתה בריחה, אלא תוצאה של חיבור: מחובתו של כל יהודי לחיות תוך ציפיה לעליה לארץ הקודש, או על מנת לחיות בה, או על מנת להקבר בה. שליחים הגיעו אלינו מדי פעם ודיווחו על הנעשה בארץ. בשנת 1949 הודיעו לנו שהעליה מתאפשרת. היה עלינו לחסל את העסקים. היו לנו אדמות, עדר פרות ורכוש. המסע החל רגלי או על גבי חמורים. היו שודדים רבים בדרך והכסף שברשותינו איפשר לנו לתת את ה"בקשיש" שפתר את צרת הליסטים. השלב השני של הדרך נערך במשאיות איתן בסענו עד לעדן. שם הובאנו למחנה מעבר וחייכינו למטוס. זה היה מקום מדברי ללא תנאים מינימליים, המחלות, המגפות תקפו אותנו ללא רחם והפילו חללים רבים. לא היה בית שלא היה בו מת. אבי היה מאד חולה ואבי חושב שמה שהחזיק אותו היתה הידיעה שהנה אנו עומדים להגיע לאדמת ארץ ישראל ושם עליו להקבר - ואכן הוא עשה זאת. הגענו ארצה. השנה שנת 1949 בלקחנו לראש העין. מה שאני זוכר זה "רטוב", מיטות במים, ארובות במים התבוטסות בבוץ. אני סודרתי די מהר לעליית הנוער והעברתי למחנה בנתניה - ילד בן 8 שנים. מכאן היינו אמורים להתפזר למוסדות למידה. הגעתי לכפר גנים בפתח תקוה שם התחלתי ללמוד במהירות המרתון על מנת להדביק את הפיגור. במקום זה למדתי עד י"ז. משם הגעתי לשדה אליהו במסגרת עליית הנוער ללימודים ולעבודה, החזקנו מעמד שבה אחת בגלל "פשלוח" ארגוניות עברנו לכפר הנוער הדתי בכפר חסידים שם למדתי את כתות ט' י'. שם התארגן גרעין מוסדות שכלל חברה מ"כפר הנוער", "מקוה ישראל" ובוודקים מהעיר. הגרעין שלנו בקרא גרעין "עשור" - כמנין שנות מדינת ישראל. היינו בלביא שנה אלא שאז הגיע אלינו החבר שלמה סמסון ותיאר תמונה שתורה בה בתובה שלוחות ואז הגענו אבחנו להציל את הישוב הנתון במצוקה. חיי קיבוץ היו זדים לנו, אף אחד מאיתנו לא חשב על השארות. חלמנו להקים מושב אך איגוד המושבים דחה אותנו כקבוצת רווקים פסולה. לעיר לא רציתי ללכת ואז בשעת היסוס זו פגשתי בלאה והיא שהכריעה את הכף לטובת השארות בקבוצת שלוחות. היום לאחר שנים של שיגרת חיים ההרגשה האישית שלי היא שאני מחפש מימוש עצמי. את מה שציפיתי למצוא בקיבוץ מלבד הקמת משפחה לא מצאתי. לקח לי אמנם מס' שנות קליטה כדי להגיע למסקנה שאני מאוכזב. אני איבני איש ציבור, איבני מסוגל להביע דעתי בקול דם בדבים ולכן איבני מסוגל לתקן עולם למרות שיש לי הרבה ביקורת מצטברת. כרגע אני לומד לחיות עם האכזבות. יום רודף יום ואני עדיין חי.

שמעה וכתבה - יחי גודל.

ש ל ו ח ו ת ב ש נ ת ה - 2000

דף מידע

מדיוני המזכירות:

- * אושרה בקשתו של יובל תורן לצאת לשנת שידור שלישית בנחל מואב שליד רבת עמון.
- * אושרה בקשתו של אהרון וויס ליציאה לארה"ב למחנות הקיץ בפעם העשרים ושלוש. הנושא הגיע לאסיפת החברים כמקרה חריג.
- * אברהם שכטר הודיע לאסיפה שהוא מסרב להמשיך לטפל בחללית, עד שלא יוסדר נושא זהוגת ילדים מתחת לגיל 14.
- * הוחלט לאשר לקנות למרפאת המשק זוג קבויים עם שלט רחוק.

ב ע נ פ י ם

כותנה: עמיחי מודלין סיים שלוש שנות ריכוז ענף. אבי גרולמן יחליפן. תודה לעמיחי על 20 שנות שירותו בענף ובהצלחה לאבי. ליאור השתחרר מהצבא והצטרף לצוות. הכל נשאר במשפחה. הגיעה קבוצת כושים אלקטרונית מדרום אפריקה לעישוב בכותנה. איחולי הקבוצה לקליטה מהירה.

בפט: בשדה 'שלוחות חמש' הנמצא במקום שנקרא לפני שנים "חלקה 3" התגלו כמויות בפט עצומות. תדירות הרכבות בשער המשק תגבר שוב. אנא! מינעו מילדיכם מלהסתובב בקרטינגום ובמכוניות החשמליות באיזור מסילת הברזל. אפרים שטיין מרכז הענף מבקש להמנע מלקחת ישירות בפט מהשדה, אפשר להזמין בפט דרך המחשב המרכזי. אין צורך לרוץ לשדה.

גזר: מערכת הרובוטים במערך הושבתה. גיא אבנר מחפש כעת בארה"ב רובוט זמני לחצי שנה.

חיבון: הוחלט שהקייטנה תערך השנה במאדים. מרכז הקייטנה גיורא לייטנר מודיע, שכסף כיס יחולק בקייטנה. לכל ילד מותר להביא עוד 100 זוז.

מהמטבח: ביום שלישי השבוע תהיה חלוקה של מזון מוקפא לכל השבוע.

ש ל ו ת ש ל ם
אסף סמט

מאת: מוטי ורבר ועמיחי מודלין.

-/-/-/-/-/-/-

מ פ י ה ט ף ש ל א ז

שלמה (וראובן) - ראוביק טיילו ליד שדרת הזיתים ולפתע שאל ראוביק: "איפה בובים את חדר האוכל החדש?"
שלמה ענה: "לא בובים חדר אוכל"
"כן, כן", הפציר ראוביק,
חדר אוכל חדש עם שתי קומות והבחורות יושבות למעלה (כאן הכוונה לבית כנסת).

-/-/-/-/-/-/-

הסבתא של בורית רוצה לתת לה לומיבלט, אך איננה מוצאת את התרופה. אומרת בורית: "אין דבר סבתא, העיקר שלא תשכחי לתת לי את הסכר".

-/-/-/-/-/-/-

דליה מבקרת במרפאת השניים אחרי הטפול הרופאה מסבירה לה שאסור לאכול (הרופאה אינה דוברת עברית טובה) לא אכל! לא אכל! דליה מסתכלת על הרופאה, בסוף היא אמרת: אוי, אף פעם עוד לא אמרו לי שאסור לי לאכול, תמיד אומרים לי ההפך.

-/-/-/-/-/-/-

ליקטה מהארכיון - חנה לויבשטיין.

י א י ר כ ה ן מ ס פ ר

=====

כאשר התחלתי לעבוד ברפת, הזהירו אותנו מפני יהודה צונץ, שהוא רוגז, כועס, צועק... עודד ואני באנו ביומנו הראשון ברפת, והפחידו אותנו: "אם לא תגיעו ב- 4.00 בבוקר בדיוק זה יהיה לא רק יומכם הראשון ברפת אלא גם יומכם האחרון" בשבועות הראשונים פחדנו לישון בלילה, והגענו חצי שעה לפני הזמן. לאט לאט התחלנו להתרגל. לאחר מכן, כאשר היינו מאחרים ואפילו בדקה, שתיים אמר לנו יהודה "צהרים טובים". כך לימד אותנו לדייק, וכך ממשיכים עד עכשיו ומדייקים. אוהבים את העבודה ואת הרפת. והכל בזכות החנוך של יהודה.

כאשר היינו בכתה ז' אספנו חבילות חציר ולמדנו לננות את החציר על העגלה כמו שצריך. למדנו לעזור בהמלטות, וכבר בכתה ז' יכלו לסמוך עלינו שנוכל להסתדר אפילו בשעת המלטה קשה.

יהודה דאג שבלמד להוציא את הזבל מן הרפת עם הטרקטור והעגלה, ואריה זיידל למד אותנו את הוצאת הזבל מחצרות הרפת.

שמרבה שנים עבדנו יחד עם יהודה, אבל עכשיו זה כבר ספור אחר. הילדים של היום זה לא הילדים של זמננו. היום כולם רוצים לעבוד רק על הטרקטור, וחבל שאין יחס רציני לעבודה עם בעלי חיים. כדאי להם גם בן להתנסות בחוויות האלה, שאנחנו התנסינו בהם.

דשם מפני יאיר - נוד לויגשטיין

קצת נוטטלגיה לילית...

הזוכרים אתם את שמירות הלילה - של החברות "השומרות-הנאמנות" -
 שלא זזו ממיטות ילדינו, מרדת הערב ועד עלות השחר? וכל הלילה כולו שמרו על
 התינוקות והפעושים הבכיינים והרעבים. ונדרכו להאזנה מוחלסת, להבטיח בין
 יללת הרוע החזקה לבכי תינוק שחדר דרך חלון המטבחון.
 אמנם לא עבר חצי יובל... אך בכל זאת... כבר קשה לנו כיום, (כמעט לכולנו)
 להבין איך שזה היה... "שבועי" להשאיר אותם לבד עד שהשומרת מגיעה...
 ולא לילדינו במיטה, או בחדר הסמוך... ולחזור אל בית שהלילה שותק בו מדי...
 היום זה נראה לנו כך... אך זה... אך היו ימים... היו ספורים לפני ההשכבה,
 וכל סיפור, טופר ב"דבל טסיראו" וב"קולית", והיו נשיקות לילה טוב, בעלות גוון
 וצליל שונה, שירי ערש ליחיד ולמקהלה...
 עד...

עד שהשומרת הגיעה, והמשיכה במה שסיימנו, עם תוכניות נוטטות ללילה ארוך.
 היו שומרות חורפיות, היו שומרות קיצייות (רומנטיות)...
 אך גם מבין אלו וגם מבין אלו, היו שאהבו לכתוב במחברת המיוחדת של:-
 "שומרת הלילה" והאמהות.
 ואין ספק שהיתה זו כמה נוטפת (אך מצופצמת לנוגעים בדבר) לביטוי אישי נפלא
 בכתיבה והיגוי.
 הרעיון להעלות וללקט פה ושם, ממחברות "שומרות" אלו, עלה כדי להביא לאחד
 החתונות (אך מסיבות טכניות בוטל). ולכן הבה נציץ בכמה ליקוטים "מהמחברות"
 ונתענג, ואולי גם נדע מה רצו תינוקות 67 ומעלה מהשומרת המסכנה...
 להלן כמה ליקוטים...

** לשומרת הלילה, ערב טוב!

נדב לא הרגיש כל כך טוב לפני השינה, שימי עין...
 מרים.

** בוקר טוב לכולם!

יוסי א. היה מלא בשעה 4.30, החלפתי אותו, שתה מים, איהק, הוציא בוך גדול
 ונרדם...

נדב חולט בלילה משום מה על... שדים,

אסף היה ער הרבה זמן, דיבר דפק את הראש במטה, לאחר מכן התנדנד וכשנגמרה לו
 התכנית נרדם סוף סוף.
 השומרת.

** לשומרת ערב טוב!

שוקי גודמן בכה, קבל מים ונרדם,

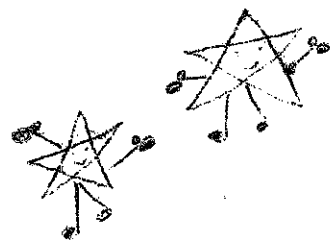
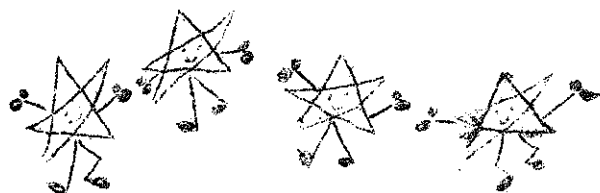
משה ג. הקיא בלילה. שתה מים ונרדם.

נומה שטיין היתה ערה בגלל זה.

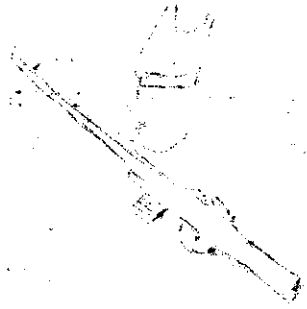
יום ג. דינה ז. בכתה שכאב לה הפופו. "מדוע הפופו שלה אהום כל כך."

מרחתי לה משחה על הפצעים והיא נרדמה.

בוקר טוב לכל המעוניינים ולהתראות בלילה הבא = אלישבע.

כשביאנקה פינק שמרה בלילות,
כתבה בחרוזים את כל החוריות.
והרי לכם -

רציתי לכתוב בחרוזים
וזו לא הלך, מראשי החלט, כל רעיון ברח.
הוי רחל בן שזי הוי רחלי,
מתי כבר תחליתי לישון,
לכתוב עוד חרוז לא יהיה לי,
פשוט איזה רעיון.

יום ג'

הארבע וחצי ציפי בכתה,
ואני שכחתי דירת משפחתה.
כעס היא מתחשבת במצבי,
הוי כמה טובה הקטנה ציפי.

יום ד'

לאסף, אורי וי, לא הכינו מיט,
גם לא חיתול, אף מכנסים,
אמנם הבקבוק של ציפי די נעים
אך אצבעו כנראה יותר נעים.

כשתים. וחצי נתתי לציפי חצי בקבוק וזה הספיקי.

* * * * *

אנחנו האמהות חשנו שבי אנקה אמנם חרוזים כותבת.
אך את הבקבוקים אינה מחממת,
את המים והמכנסים מסוח מה לא מוצאת;
השמיכות והתנודים נשארו קרים והחלונות פתוחים.
ולכן כתבת לה למחרת היגום:

ביאנקה, אנחנו האמהות מאוד אוהבות שומרות
שבין היתר הלון סוגרות, מכסות, ותנוד מדליקות.
שמירה נעימה - האמהות.

לאמהות בוקר טוב - תהיו נקטות.

א. 3.20 ענני (ככה?) העורר, שנה את כ המים יפה, פצבץ ... עטה ...
פשוט ילד טוב.

ב. גליה ומנוחה פצחו ברינה, שתיחן היו 'מלאות', הוחלפו, שנו,
והמטיכו לישון כל הלילה.

ג. ינחם רצה ס... אמא שלו תלך איתו לבית שמוש - וגם שאבא ישב
על ידו עד שירדם.

עורב טוב לשומרת! אני מיקשת לך לכתוב עם הלווד בתוך החוגרת,
התודה סלמה.

הערות השומר; זו לא תוברת אלא מחברת.

הערה; איפה חוש החומר שלך - שומר?

אמא

לטלמה טמירה נעימה,
דוד גמר עם התרופא,
ותודה על הטיפול הלילי המסור.

מנתן וחדות

§§§§§§§§§§§§§§§§

תכסיר פלא היום קיים
וטמו פטום - הפנרגן.
יוסי קבלמאביו כפית שלמה -
הוא השתעל מ"ס. פעמים במטך היממה.

נתן נתן לדוד
כי הוא מסתעל תמיד.

אברהם וויס גם הוא מאמו קבל כפית
כי הוא רגיש לברונכיטיס.

דרור קבל חצי כפית
ואורית כפית שלמה
כי הראסון קטן יותר וחצי הכמות מספיקה.

תמיר קבל כי הוא מתגעגע לאליטבע אמו
ובנצי חושב שהפנרגן וודאי ירגיע אותו.

ואולי יש עוף מ"ס ילדים
טקבלו את הממתק הזה מן ההורים?

דבר אחד ברור ועליו לא נתוכח. לפני הסיבה
לטינים סוכרית פנרגן עדיפה על סתם סוכריה.

להתראות ילדים בלילה הבא. יחי

+ + + + +

מי אינה זוכרת את המכירות הפומביות של שומרות הלילה
תמורת תור ערב וההיפך, כמעט אף אחת מאיתנו לא יצאה במחולות
כשהיגיע תורה לסמור, אך במצאה "במחברת" מיטתה סלא רקדה
דווקא ריקוד אינדיאני, אך בכל זאת העדיפה לסמור 3 שבועות
רצופים "טהוחלפון" היתה זו טרי, שכתב ידהבלט יותר בין
דפי "המחברות"

לשרי ערב טוב,

"הפרא אדם" שלי אכל ב 1.15

שמירה נעימה

גילה לוי.

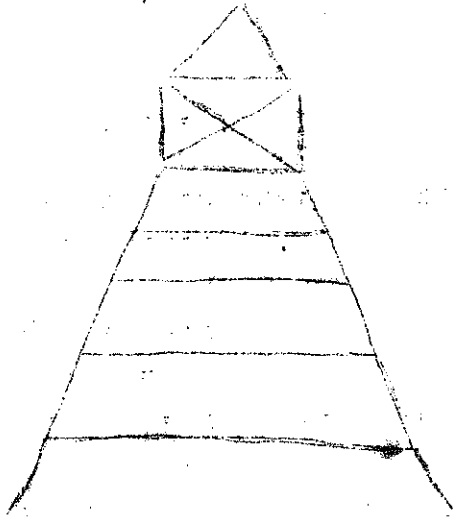
1.30 הלילה ערכתי לילד הפלא מבחן, אינטלגנציה, יש לו "אי-קיו"
די גבוה. הסברתי לו שילד כה גדול אינו צריך לעשות, סקנדלים,
באמצע הלילה, הוא אמר לי שישתדל ובכה מאד. רק בשעה 3.45
נתת לו 100גר' מי סוכר ושיבחתי אתו מאד, הוא צחק מרוב
שמחה ורקד ריקוד אינדיאני... לא מצאתי פיג'מה גברית בעלת
נקודות כחולות ולכן הלבטתיו בבגדי נקבה...
...לאמהות נא להכין בגדים להחלפה על המיטה. כפי שנהוג זה
דורות.

לסומרת!

איתם ירוחם יבכה בלילה ולא ירצה מים' תני לו מקל מלח.
ליפה בקר טוב; ירוחם בכה לא רצה מים, לא מצאתי מקל מלח
הוא קיבל עגבניה.

+++++

סיכום סמירה של סומרת לילה, שלא חתמה את טמה; ואים, היא, מזחה
את סירה היא מוזמנת להזדהות,

זו אני- כן, הסומרת
סתם מספר מילות סיום,
על שבוץ שחלף
לא מהר אבל ... חלף.
על שמירה ועל ארוע
על תנור שלא דלק,
על ילד לא רגוע
ועל שמר-טף פגום פגוע.
על מוצץ סתם כך נפל,
על בכי שלבסוף חזל,
על בוז שנתקע

והרבה הרבה א א.
דברים רבים כבר נעשו
וסליחה על הפריטים שנשכחו
שלום לכס הזרים "הזרות"
שלום לכן גם משפלות
להתראות בסוף פגרה -

סך הכל בת שנה. ושוב סיר ללא חתימה

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

וזאת? מי הסומרת?

מוצ"ק הלוטן הקטן בכה בשלוש אפס אפס
קבל מים פעמים, והיה גם מלא
ליל ראטון: שלייה בכתה, נתתי לה לטתות.
הקטן ההוא שתה מים בשלוש היה מלא.
ליל טני: הקטן אכל חלב 2.30
ליל טלישי: לוטן הקטן אכל 1.45 והיה קצת מלא.
ליל רביעי: אורי(מזל טוב)אכל...

ואם לא נישחתם הרי לכם עוד...

ליל חמישי: וזה סיכומי, מתן אוהב(אבל לא יודע) לטתות.
ואת המוצץ לקחת לבד רוצה ללמוד,
קוטי ו טגית במוצץ מסתפקים, אבי ופועה כנ"ל ענווים.
(אוי טכחתי פועה בערב רוצה גם מים)
אבל כולם כולם ילדים נחמדים חוץ מזה יש הזראות מתחת לטמרטף
ומזל שגמרתי את הדף.

ג. ב. א. נו לא נישחתם

ובאחת הלילות הסתורים, בדממת ליל מוחלטת ובדידות מזהרת של שומרת,
 עלו והציפו את השומרת זכרונות, האים היתה זו נוסטלגיה? או אולי
 מסר כלסחו לדור הצעיר?
 כטמלאו לי אביבים טבעה עטר
 לטמירה הוצבתי כבר
 תחילה סמרתי על ילדי אחרים
 ואחר על ילדי טלוחות החמודים
 יצאתי גם בלי סוף - רובה על כתף
 לטמירה בסחונות - איזה כף -
 ולפעמים מקל היה כל הנטק
 אך גם זאת עטיתי במלוא החטק
 הסנים נקפו
 הטמירות תכפו
 כי מעטים היינו
 ולצורה לא זכינו
 בינתיים מזמן גדלו כל ילדי
 זה 6 שנים שומרת אני על נכדי
 איפה פה הגבול ?

כל העצמות כבר חורקות
 וגם הנטמות טורקות
 השערות האפירו
 והעינים העכירו
 אבל עדיין אני שומרת
 סבתא בלילות דוהרת
 השיטות שששנות
 ובמטק הרבה בנות
 אך אל דאגה - מהשמירה -
 את סבתא יוציאו רק על אלונקה.

שלום ולהתראות
 שרי.

16.7.77

+ + + + +

לשומרת ערב טוב...
 גיל בוכה מדי פעם יש לו... תודה אתי.
 לדותן היה חום... תודה מאירה.
 למיה היתה עצירות ואבקסך... תודה רחל.
 לאילון יש טילטול אבקסך לשים עין... תודה מיקי.
 נתתי לורד נר... תודה יהודית.
 סגרי בבקשה את הוילונות אחרת...
 אמא

לכולם בוקר טוב מהשומרת.
 סי ב- 1.00 בוכה מאד...
 שלי שתתה ב- 1.30...
 גיל מבוזל...
 אילון מלא...
 ולסיכום: בחדר הגדול, טקט גדול;
 אבנר שוכב כמו נר, לא זז ולא בוער,
 וררד לא הנידה אף - עף.
 מיה ימימה ואת המוצץ קבלה.
 הילה מטמיעה את קולה
 שלא מטט להלל, במיוחד בזה הליל.
 יחיאל מדי פעם מתעורר, הוי שמעו אני פה.
 והקטנים טובים ומתוקים,
 בגן ובפעוטונים,
 זה הרטיב ולזה מוצץ נפל,
 ומים מים בשטון,
 להת' בטנה הבאה... תודה אדלר... זו את?

יום שני

- 1.20 יחיאל בכה ולא רצה מים
- 1.45 אורן קבל מים
- 1.55 אורי בא לשתות קפה
- 2.30 אילון השמיע קולו
- 2.40 אורי בא לשתות קפה
- 3.00 הילדים ישנים כמו מלאכים
- 3.45 אורי בא לשתות קפה.

השומרת

(כדאי לברר: איזה אולי שתה קפה באותה שמירה? מי היתה השומרת? ועל חשבון מי היה הקפה).

כדאי לכן לדעת על הבוקר, חשוב

יום ג' שידור רדיו בגלי צה"ל: דובר צה"ל הודיע שכוחות צה"ל שיחררו את בני הערובה ואנשי צוות המטוס החטוף... איך ומה עדיין לא ידוע, אתן תדעו לפגי לילה טוב לי ובוקר טוב לכן.

רחל, איזה?

שרב מתוך מחברת שומרת הלילה - שנת 1976

אמהות, מטפלות

ובעיקר אתם

ילדים חמודים!

בליבנו יחד שבוע ימים -

אני ערה ואתם - ישנים.

בעינים עצומות ולפעמים עם דמעה

בפגשנו מן פגישה כזו משונה.

כשהתעורר מי מכם

ולא רצה

רק מוצץ או לטיפה

יכולנו גם אפילו, להחליף תיור

או מילה.

בקה שעוד 3 - 4 או 5 שנים

בתראה בבית הספר על ספסל הלימודים,

וכשנלמד על עצמים וחומרים

תזכרו בגרוטאות בבדים ובקדשים

אתם שחקתם בחצרות ובבתי הילדים.

היטב תדעו אז למיין

חומרי עץ, מתכת, פלסטיק

בייד

וכל השאר...

תבחינו בין

קל לכבד

חלק ומחוספס

רטוב ויבש

גבוה ונמוך

רך וקשה

בהיד וכהה.

כשנלמד טבע

כודאי תתמצאו

בחיני בעלי חיים

שבסביבתכם היו.

בפסיוולוגיה של הכלב

בחיני הצפרים.

ואפילו ביצורים קטנטנים

שבבית תיצוקות בין המיטות היו מטיילים.

כשנלמד על תחבורה

ועל תגלית הגלגל

כבר תהיו מומחים

בכל סוגי הרכב

ובכלל...

והנה... שוב אתם בוכים...

וכאן עלינו להפדר,

ועד אז...

להתראות בשמירה

בשנה הבאה.

רחל כוכבי.

כתבה ולקטה: סימה סמט.

שלוחות נשנת הלפיט

השבוע בקרתי בקבוץ שלוחות סנקרא עוד כשהוקם "קבוצת שלוחות", כפי שסיפר לי טבא, גדל והפך לקיבוץ חוטס ומצליח. תחילה פגשתי במרכזות זמשק, ורדאי אחת מהותם ילדים שהתחנכו בגן אצל סבתו של מזכיר הפנימי, עת הייתה צעירה ויפה... מרכזות המשק דווחה לי כי בקיבוץ פועלים 5 מפעלים תעשייתיים שנרכשו ברווחי "מיקרו-ויו" העושה חיל ומוצריה נקנים בידי כל. בין היתר מייצרים בקיבוץ שקי שינה חד-פעמיים ותפוחי אדמה רב שימושיים. אפילו אותן מדינות ספורות טעדיין נותרו מבין אלו שאין להן קשרים עם ישראל, איננן מעיזות לדחות מוצרים כאלו.

קיבוץ שלוחות הפך, למעשה, למעצמה כלכלית היכולה להסתדר גם בתור מדינה עצמאית, כמו אותה "עין רפרפת" שקראתי, עת הייתי ילדה, על הוסדה.

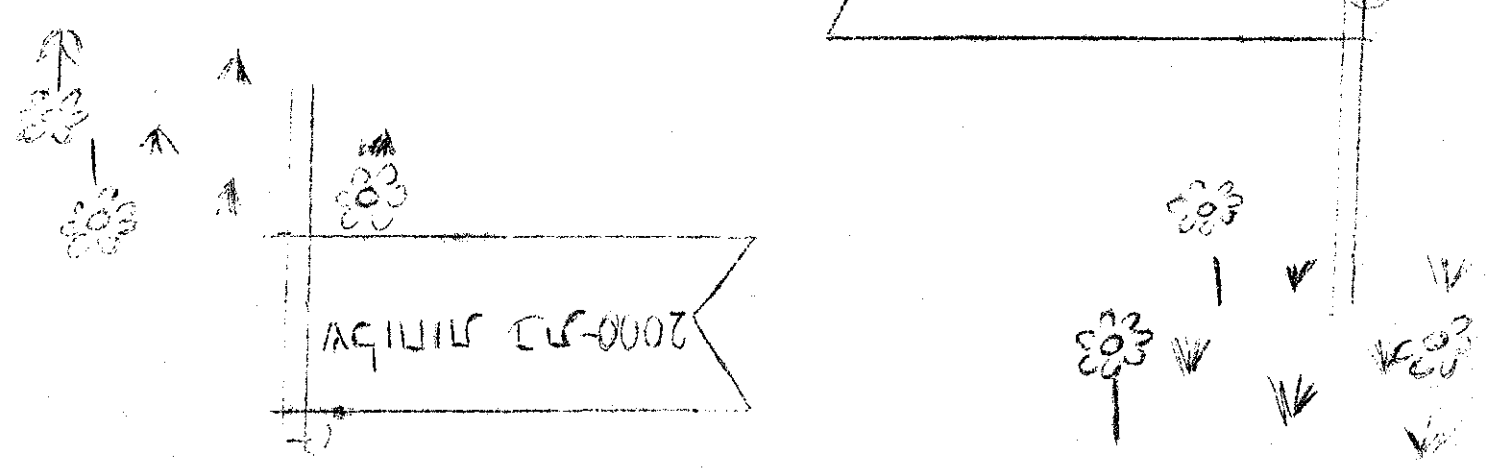
איני יודעת איך לבטא במלים את עוצמתו וגדולתו. החינוך המעולה הניתן בו יצר מצב בו נשארים 98% מבני המשקממטיך לגדול בקצב מסחרר. ילדים רבים נולדים מידי שנה המביאים לארץ ישראל (המשתרעת כעת על כל השטח שבתוך גבולות ההגבלחה לאברהם אבינו), כבוד בשטח המדע, האמנות, הספורט ובכל שטח אפשרי אחר. ביה"ס שהוקם במקום מפני שהשתלט יותר לעשות כן מאשר לשלוח יום יום עשרות אוטו-בוסים לשדה אליהו, מטפה כתרונות ולרשותו אמצעים אין סופיים לעשות זאת. כמה אלופי עולם ומקבלי פרס נובל יש בשלוחות? קשה לספור...

מזכיר הפנימי דווח לי כי רמת החיים עלתה עד כי אנשים מוכנים לעבוד שעות נוספות מחוץ הודיה לקיבוץ על התנאים המצויינים כגון מכונת פרטית לכל חבר, טלפון, מכשיר וידיאו צבעוני ועוד. אי אלו מכשירים שהומצאו לאחרונה, שהקנה לו. לאותו מזכיר פנים יש כמה מזכירוני פנים ותו מזכירונים מאחר שאינו מסוגל להשתלט על ניהול העניינים לבדו במקום כה גדול. מי יתן כל העולם כולו קבוץ, קבוץ יהודי דתי החי על עבודה עצמית ברוח התורה.

אולי זה חזון, ואולי חלוט, אבל מה שבטוח שאני לא הייתי רוצה שזה יהיה כן. "חסר" לפי שיתן זאת...

ג' דר"ח גברת-חטון חס"ע
יוכבד פ.

שלוחות בת 34

"חלט"

בכל העולם מתמצים לחסוך אנרגיה חוץ מבשלוחות. בעידן המחשבים והטכנולוגיה המתקדמת בו אפשר כבר להגיע למאדים, בשלוחות עדיין לא מצליחים להדליק ולכבות את אורות ואת המיזוג לפי הצורך בחדר האוכל המפואר שלנו.

ה"גולט" עובד רק לפי פקודה שהוא מקבל בתחילת העונה וכך הוא נדלק ונכבה נדלק ונכבה בלי התחשבות עם מזג האוויר וכמוכן אומנו. מגיעים לחדר אוכל בימים קרירים ונאלצים להתעטף בסוודרים כי המיזוג פועל. האיש שצריך לתת פקודה לגולט הוא במילואים, סגנו במילואים, והגולט עובד וזולל כסף, והרבה כסף! שיכולנו לנצל למטרות הרבה יותר מועילות לנו. למשל: ריהוט לחדרי ילדים, מזגנים לחדרי בטחון, טגירת מרפסות ואולי אפילו נסיעות לחו"ל!?

מעניין שלצרכים אלה אין אף פעם כסף, יש רק כסף לבזבז. הבזבז קיים בבתי החברים וילדים. יש שעון אחד המפעיל גם את המאור וגם את המיזוג. יוצא שאם צריכים בעונת המעבר את המיזוג רק בשעות הצהריים חייבים להדליקו בערב והוא מסרטט כמה שעות לריק. למחרת כשרוצים רק את המיזוג "נהניט" גם מן אור הנשמל בשעות הצהריים. הגידו אתם - האין זה "חלט"?

אולי כל זה לא כואב או מפריע לחלק גדולמן הציבור כי הוא לא חייב לזלט, אבל איפה הגזבר? האם זה לא צובט לו קצת בלבכשמגיע חשבון מחברת חשמל? הגיע הזמן לבחור בועדה מקצועית שתשים לה למטרה להנהיג סידורים כאלה שנוכל להשתלט על ה"גולט" ולא הוא עלינו. זאת זה לא הולך אז אולי נקנה מניות בחברת חשמל והיה לנו חשמל חנם...

עושה לייטנר

שלוחות בשנות ה - 2000

שלוח המודעות:

טיולי יוט העצמאות

לטף, מטלול קל - שביל החלב.

למיטיבי לכת - ירידה לבקעת הירח

כולל ביקור במטעדת מאדים.

נא להצטייד בשטרות "מרידורים".

ור הרבות

מהחלטות האסיפה תקיימה בשיטת בקרה מרחוק:

א. לך אל הנמלה עצל

הפעל הרובוט ושכ בצל - ו' עבודה

ב. כדי לאפשר להורים להשאיר את ילדי המבחנה שלהם בבית ולצאת

ולבלות הוחלט לחלק חאי בקרה אלקטרוניים לאכטנת ילדים תוך

פיקוח של עין אלקטרונית.

ג. עיניים אלקטרוניים בכל צבע אפשר לקבל בכלבו אצל סבתא ארצי.

משה עמית

ז כ ר ו ב ר ת של הימים ההם ובזמן הזה

ברחשים ויתושים

פצעים וגירודים

בנואנו לאשפריה לפני שנים

תברואן וחמרים

משחות ותרסיסים

היום אחרי ל"ד שנים

חום וחמסינים

רבאהל הפסקת צהרים

בנואנו לאשפריא לפני שנים

מצננים ומזגנים

ובתים מרווחים

היום אחרי ל"ד שנים

בוץ ושלוליות

אפלה, ומעידות

בנואנו לאשפריה לפני שנים

מדרכות ותאורה

שמחה ואורה

היום אחרי ל"ד שנים

פרימוסים ורעש

ותפריט של רש

בנואנו לכאן לפני שנים

קיטור וסירים

ושפע של פריטים

היום אחרי ל"ד שנים

חלוציות ובעורים

שמחה של תמימים

בנואנו לפני שנים

המון ילדים וצעירים

וקרחים מתבגרים

היום אחרי ל"ד שנים.

משה גורן.

הזכרונות קולחים

כשאת התמונות רואים...
ונזכרים...

ספור השטפון הראשון בשלוחות

זה היה בתחילת חורף של שנת 1949-50, אחרי הצהריים פתאום התחילה סופת ברקים ורעמים, ובפתאומיות נתכו גשמים עזים וחוץ זמן קצר צף כל המחנה. נטארנו עם הילדים בבית הילדים אחרי הצהריים, כי לא היה לנו לאנן ללכת אהם. הדרכים היו מוצפות מיט ובוץ היות וגם לא היו עוד מדרכות בנמצא. הכל היה עראי מאד, כי זה היה החורף הראשון אחרי שהגענו הנה, האמהות עם הילדים. בניה ממט? בזמנים ההם היו רק 4 בתים וכמה צריפים. רוב המגורים היו בצריפונים טעמדו על כמה בלוקים ובאהליט קטנים וגדולים.
ואט יטאלו אותי, אט אני רוצה לחזור לימים ההם, אגיד בגלוי - לא! אמנט הייתי רוצה שושרור גט היות קצת מהרוח ההיא, ובעיקר מהתקוות ההם. אבל היינו היו קטיט, והיינו קטיי יוט, עבדנו קשה הרבה טעות ובתנאים שהיוט אף אחד לא מעלה על דעתו.

אסתר דיטון

איך עבר הזמן?

בעמק בית טאן
בקיבוץ שלוחות
עמד לו חדר אוכל
צריף יטן מאד.

באמצע הקיבוץ
צריף כל כך יטן
באמונה שירת אותנו
כל הזמן.

הוא היה לנו
מאד חשוב
הוא היה אצלנו
לב היטוב.

טניט רבות שרת אותנו
זה הצריף
עד שהמוסדות החליטו
אותו להחליף.

הקימו או בנין
גדול ומפואר
והצריף נטאר מטטן
עזוב ומטוער.

מפי טובה ורזילק.

זה 34 טניט טאנו כאן.
מי עוד זוכר את האהליט הירוקים
טבחורף המיט נכנטים ויוצאים.
גט בחדר אוכל להבדיל
לא היה בנוי אלא פחים לוחטיט,
אך היחה חלוציות בטטח
והכל היה כל כך טמח.
לא כטו היות טיש הכל בטפע
ול. רוציט אפילו לדבר על רקע.
נאחל לכלנו שנטמח בטניט הבאות
ונראה רוב נחת מנכדיט ומנכדות.

מפי טט' טטיין

השנה 1949... הגרעין המגובש בהכשרה בהולנד פונה לתבועה - הם רוצים לעלות להתישבות חדשה. התבועה מפעה אותם לאנגליה; גם שם מתארגנת קבוצה לעליה. בתנאי אחד מסכימים ההולנדים לעלות ארצה "דרך אנגליה" - הכשרה מקצועית או רוחנית (במרכז למוד במנצסטד). שנה הם מבליים באנגליה - ואכן - כולם לומדים ומצטרפים לקבוצה האנגלית המיועדת לשלוחות. קב' גוער הולנדי עולה ארצה - ישר לשלוחות מהולנד מספר חדשים לאחר בוא הפלוגה המצורפת. הימים ימי צנע - כל עולה רשאי להביא איתו חפצים אישיים - ללא מכס. מהם החפצים האישיים הרשומים בתעודת העולה? אשר אינהורן: מקצוע - בגד... מביא איתו את כלי עבודתו - מכונות לבגריה ג... לביא. גם מקרר מביא כל עולה - אלה מוצאים דרכם למשקים של הקבוץ הדתי - לפי הצורך.

ומי הם קבוצת האנגלים? .. עשרה שעברו הכשרה בדוקנפילד באנגליה.. אך קשה היה לקרא להם גרעין - הם "פלוגה" - הקשר החברתי ביניהם עדיין דופף. במכתב שנתקבל מהנהלת בח"צ (ברית הלוצים דתיים) והתפרסם בהד הגלבע שלשה שבועות לפני בוא הפלוגה (כ' ניסן תשי"א) תואר הפלוגה מאנגליה כדלקמן: "אני משוכנע שעקב המחסור הגדול באנשים בקבוצה הזכם שמחים מאד לקבל את הפלוגה הזאת מאנגליה. אני יכול להבטיחם שהפלוגה הזאת טובה מאד הן מבחינת החומר האנושי והן מבחינת ההכשרה הטכנית שהיא קבלה". (חתום - הרשברג) הוא מתאר את הקשיים הצפויים בקליטת העולים החדשים מבחינה תרבותית, לשונית, וחברתית, ומסיים: "יהיה כדאי שתעשה מאמץ כזה שיבטיח את קליטת הפלוגה כולה או לכל הפחות - את רובה המכריע".

בכ"ו אייר הגיעו 20 חברים לשלוחות (מיד עם בואם - כבר בנמל - ערקו" שתיים לעין הנציב - שם הגיעה קבוצה שנה קודם לכן - וירה קולקר ובתיה קדמון) היום בשלוחות נמצאים ארבע - חברים: טרודי, סלמה (קב' הזוער ההולנדי), אשר בן שלום ודוד מיינדבד.

ראיינה - ולה.

-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-/-

ב י מ י ם ה ה ם ...
=====

בחנוכה תשי"א, הזמנה לחתונה של חברתי הטובה, חנינה תמרי, ז"ל, הביאני לראשונה לשלוחות. בדרך מירושלים, ברמלה, עדיין היו ניכרים סימני המים בקומה השנייה של הבתים... ובשלוחות... בוץ... בוץ... ועוד בוץ... המדרכה היחידה הובילה מן השער עד לחדר האוכל החדש, שטרם הושלם. את הכלה גשאו לחופה, שבי גברתיים - על גבי כסא... לאורחים מתל-איב, שהגיעו בנעלי עקב... חלקו מגפיים... לחדר האוכל (מחסן חצר של היום) הובילה אותנו ברכה גורן. יד ביד - שמא בשקע בבוץ... ולהצגה ורקודי המצווה בחדר האוכל החדש (ללא גג), הוסענו במדקטור. כנראה שהבוץ לא הרתיענו. לשלוחות חזרתי כמועמדת כעבור ארבע שנים.

ולה.

היינו בדיוק שלושה ימים בארץ: נעמי אחותי, צבי וילר ואני. ישר משוויץ הגענו לאשרפיה כדי לבנות את ארצנו, ארץ שאין בה חלב ודבש, גם אין תפוזים רק מים שאסור לשתות. ארץ שכולה חאקי; האוהלים, הצריפים, תעלות הקשר, הפרצופים של בני האדם. עד כמה שהנחנו בהם מתחת לכובע, הנגזים, הקוצים, האדמה: סימפוזיה בחאקי, ההלם היה מושלם.

יצאנו לעבוד "בגדר", ז.א. מתחבר גדר תיל סביב המחנה. גם דבורל'ה עבדה שם, חיים גרבוטוביץ, קימל, משה פריש - ועוד חבר'ה מכפר הבורע. גם "ברחש" התמקם סביב - ובתוכנו רחם היה, כטוב ויאה כמה ימים אחרי ל"ג בעומר בשנת 1949. צבי וילר הודיע בזמן העבודה שיכתוב רומן "האיש אחרי מסכת הברחש" - ואז התליק לי הפלייר שבידי, ועל מנת לא ליפול, החזקתי בגדר תיל ופתחתי לי אצבע.

החובשת - חברת רשפים - לא היתה במקום, ואחרי הפוש לעזרה חבשתי לי, את האצבע בעצמי. בצהריים הציגו אותי לפני מאיר וילף, כנראה חובש קרבי. הוא ביק את ידי עטף אותה בחבושת אישית, אמר משהו בעברית מהירה וחזר על זה יותר לאט ובקול רם: "ללכת לרופא במסילות בשעה 1.00.

מסילות הכרתי, מטם הגענו לפני שלושה ימים ברגל עם תרמיל על הגב. (מאיר גם הוסיף משהו על עגלה ומים, אבל רק יותר מאוחר התברר לי שהציע לי לבסוע עם העגלה טלוקתת מי שתיה ממסילות).

הלכתי למסילות בחום של צהריים ובדרך נסיתי להרכיב משפט האומר: "איפה גר הרופא?" ידעתי רק "איפה" ו"הרופא". אולי אגיד: "איפה חי הרופא?" לא זה נשמע טפשי. "איפה יושב הרופא?" ואם הוא עומד? "איפה, איפה... הגעתי למסילות. "איפה - הרופא?" שאלתי והבחור שפניתי אליו היה פיקח והבין אותי מיד, אני לא הבנתי את תשובתו! "ידיש?" הוא הציע והסכמתי מבוששת.

מצאתי את חדר הרופא נאחרי זמן קצר הוזמנתי פנימה, הרופא פתח את התחבושת ושאל: "מה קרה?" התפלאתי מאד שהוא מתעניין במה שאני קוראת. ליתר הבטחון שאלתי "ספרים?" "לא!" "הוא שאג, מ-ה-י-ט?" הבנתי. "נפלתי לתוך חוט... חוט... חוט...?" הרופא: איזו שפה את מדברת?

אני: (אחרי שנחשתי את התשובה): גרמנית? צרפתית?

הרופא הארגוני באי הבין צרפתית. אך המילה תיל בצרפתית נעלמה מזכרוני. ציירתי לו בסוף קו עם קוצים.

הרופא: "את יודעת מה זה ט-ט-נוס?"

אני: (גאה שהבנתי) כן!

הרופא: הגדר היה ח-לוד?

אני: - - - ? (לא הבנתי)

הרופא: מלוכלך? - איכס?

אני: "לא"

הרופא: "אם כואב - חזק - לבא - למסילות - מחר!

מנין עליך? איזו ארץ? צרפת?

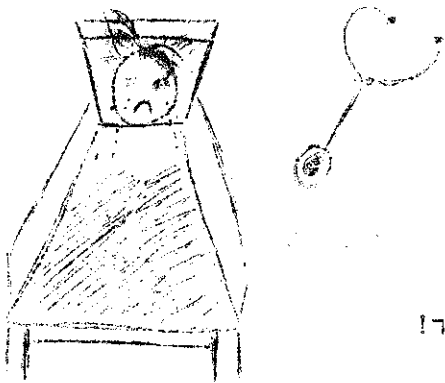
אני: לא משוויץ.

הרופא: (מזועזע כולו): משוויץ? - בחורה צעירה באה ארצה משוויץ ומתישבת בקבוץ

בסוף העולם ונוסף לזה עוד קבוץ דתי! - - - -

אני עדיין בקבוץ הזה.

ב.ב. הלכתי לבדוק את גדר התיל אחרי שהזרתי לשלוחות. הוא היה חלוד ומלוכלך...

ח מ ש י ר י ם

לנהל את כל הקיבוץ
מקום חשוב בחוץ
השיתה בה קולחת
בזר המקלחת
וקולות בשמעים בחוץ

במשך כל שעות היממה
טורח לו איש אדמה
ביום במטע
בליל במיטה
וחולם כשתזרח החמה.

רחל ארצי

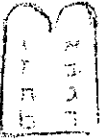
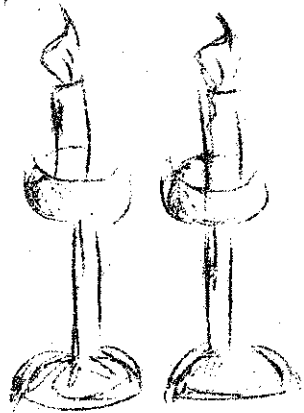
רחל ארצי

שלוחות בשבת האלפיים

בעוד ח"י שבה
זו היצירה הישנה
לא תעמוד, תפתח
תגדל וגם תפרח
אשרבו שזכיבו לכך

-/-/-/-/-

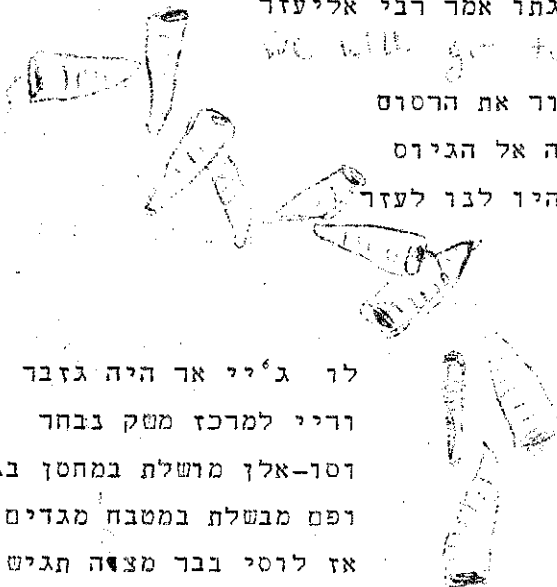
עשר דיברות נתנו לנו
ולא בני ישמעאל אנו
במצוות שבת חובה
זימדו בארוחות בשמחה
אם לאו, אבא אנו באנו

יהודה צונץ.

יהודה צונץ

בבוקר לזוגתו אמר רבי אליעזר
We will go together
אחרי שאגמור את הטרנס
יחדיו בלכה אל הגיוס
וילדינו יהיו לנו לעזר

לו ג' יי אר היה גזבר
וריי למרכז משק נבחר
וסו-אלן מושלת במחסן בגדים
ופם מושלת במטבח מגדים
אז לרסי בבר מצוה תגיש באר.

ביד עמלים בריכות
תורה ועבודה כריכות
דגים עופות ופקר היו לקנין
תמר זית ועפסי שדה השלימו הבנין
כל זאת ביחד - היא שלוחות

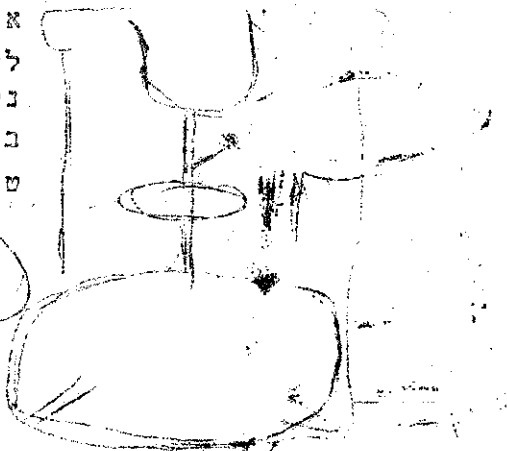
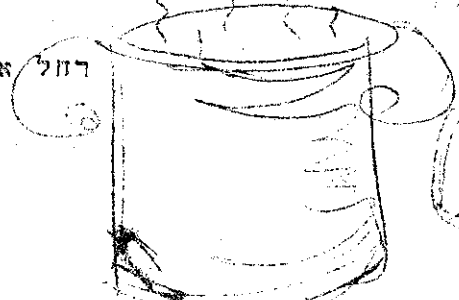
אביטל עמית

דוד לוינשטיין

אין זה יהיה מהב' ימוס
לא להזכיר את הפרימוס
נפש בו בזול
בטל הוא הכל
שרח ויצא לו בדימוס

רחל ארצי

קטעים מעליית הדרום אפריקאים

הרעיון לעלות לשלוחות התחיל עם שליחות מאיר תמרי כשליח עליה לבני עקיבא בדרום אפריקה. מאז שליחותו כווננו תכניות עליה לקיבוץ שלוחות.

ב-1956 עלה החלק הראשון של גרעין החלוצי להצטרף לכמה דרום אפריקאים שעברו לשלוחות מכפר הירוק. ראשונה הייתה טובה מילביצקי (פורח). גישה מוטרה מעבודתה כמזכירה כי סרבה לעבוד בהג הפסח, החליטה לעלות ארצה והגיעה לשלוחות. אחריה עלה יצחק בן דוד ז"ל שנפל במבצע קדש. הגל המסלית של אלב אי כלל ס' חברים ומהם נשאר בקבוצה קלי מודלין (ראה ראיין של קלי ע"י אורה).

משלב בי נשארו היום לייזי ומנוחה שהגיעו עם עוד 3 חברים. ב-1952 יסדו בפרטוריה טנאף בני עקיבא, והגשמת הפעילות בתנועה הייתה עלייתה של לאה כהן, משפח' דלוטניק, שבתאי גרולמן, יוכבד, ציפי שכטר ואריה שניידר.

ששנה מזכירה את יום העליה. הגיעו לנמל התעופה בשעות הבוקר המוקדמות ביום העצמאות תשכ"א. החבורה צבורית בקושי היה. הגיעו לבית שאן בצהריים וחיוכו בסרמפיות בבית שאן, בהמסיך, לטרמפ עם הפורד היטן של הקבוצה, בשעות הערב! בהגיעם לשלוחות הופתעו לטובה מהתנאים, ובעיקר מהנאי הדיוור שהיו מעל ומעבר לכל ציפיותיהם (בית 13).

שבתאי אחרי מסע באירופה, הצליח לקבל מימון מהקונסול הישראלי ברומא כי נסאר טט ללא דמי נסיעה לארץ. אחרי שנתיים בשלוחות קיים פגישה שנוכחן עם יוכבד. ליוכבד זן הייתה הגשמה של חלוט נעוריה, הפגישה עם שבתאי בכפר דיזנגרף. הזמן עשה את שלו - ראה היום משפח גרולמן.

1976 - עליה של משפח בלוט. נתן ביקר את אהרון בנו בהכשרה בשלוחות והחליט שהיה מוכן לעלות לכאן. מיני שהיתה חברת שלב אי של העליה תמיד רצתה לעלות לקיבוץ. בטובנות נאמר להם שאין טיכוי להתקבל בגלל גילם. אחרי הרבה מכתבים לגורמים שונים קבלו תשובה חיובית משלוחות.

1978 - עליה של משפחת נובסוביץ. יצחק והניה תלכנבו עליה מאז הביקור הראשון בארץ ב-1971. מאז בקרו 6 פעמים כולל ביקור עם כל המשפחה על מנת לבדוק בעיות קליטה וכו'. הם הגדיפו עליה לקיבוץ דתי ובחרו בשלוחות לבנות ולהיבנות.

בטניס האחרונות הצטרפו לשבט הדרום אפריקאים הוריו של יצחק ז"ל, דוד ומולי גלזו, שבתא רבקה, שבתא אולגה, שבתא גרולמן, ושבתא גרטי שעלתה בגיל 64.

היום שבט הדרום אפריקאים וצאצאיהם מונה בשלוחות 59 נפש.

הדרום אפריקאים

פ י ג ת ה ק י ט ו ר י ס

=====

הרחוב הקיבוצי

הוא גועל - להפליא

ביירות ולכלוכים - בכל פינה

יסלחו לי חברי

אבל הגועל הוא לא לעצמי

על כן בקשה נחרצת לי לך ולך

שמור על הבקרון בשלוחות שלי - ושליך

יהודה צונץ

בית 11 / בית קטן בערבה

=====

אני גר בבית 11 המכונה "חירבה חיוזעה". 4 שנים בזמן ששרתתי בצה"ל והייתי

בארק בשבתות אז לא הפריע לי לגור שם. עכשיו השתחררתי מצה"ל יש לי כבר ותק
בבית 11 אבל כוכבים אין (יש רק בלילה כשרואים דרך הסדקים של הדעפים).

כעת בשארתי לגור בבית 11 ללא תנאים. בית 11 צריך לעבור שיפוצים. אני חושב
שמאז שבנו אותו בערך בשנת 1950 לא שיפצו אותו אולי? פעם אחת? בחורף כשיורד
גשם. במדפסת אפשר לגדל דגים, או אורז (תלוי ברווח או בשער הדולר).

הרעפים בבית 11 שבורים אבל לא איכפת לאיש. בשביל ללכת לשרותים או למקלחת

צריכים ללכת עם מטריה + מגפים או אולי? מגיעים יבשים לשרותים.

אני חושב שאת בית 11 צריכים להפוך כמו בית 10 (בית סבתות) ואז ממש יהיה תעבורג
לגור בו.

לסיכום אתה החייל שעומד להשתחרר בכל רגע מצה"ל תדע שמחכה לך בית 11 (אוהל 11)

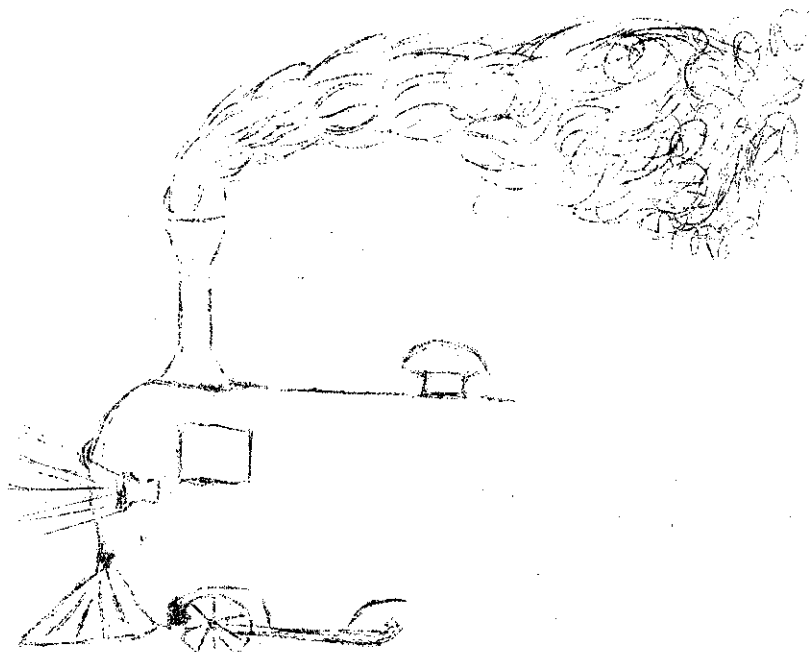
ותחשוב אם כדאי לך לחתום עוד שנה ולגור בתנאים.

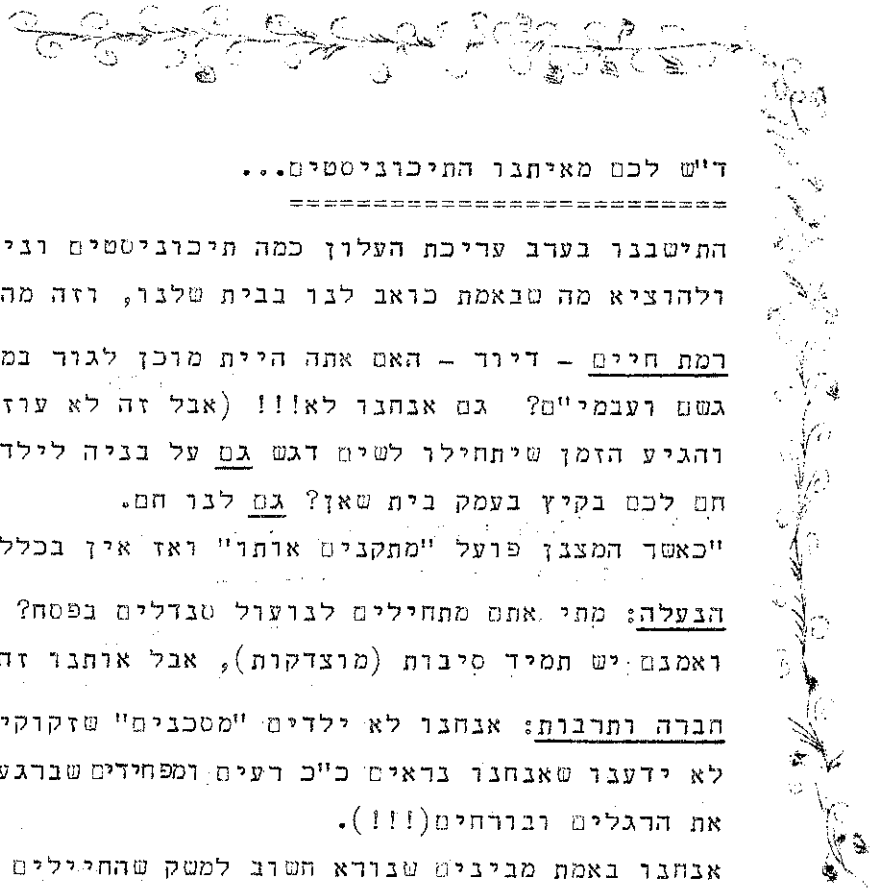
אני חושב שכדאי לחשוב פעם על בית 11 אפשר לעשות מבית 11 ממש וילה לתפארת

צריך רק לסגור את המרפסת ולעשות מקלחת + שרותים, לכל חדר כמו בבית 10. אני
מוכן לעשות את השיפור הזה לבד רק שיתנו לי בלוקים ובטון.

הגיע הזמן שיחשבו על תנאי הפרט ולא רק על העבודה.

אני בוכה לטר.

ד"ש לכם מאיתנו התיכונים...
=====

התישנו בערב עריכת העלון כמה תיכונים וביטור להיות רציניים ערב אחד ולהוציא מה שבאמת כואב לנו בבית שלנו, וזה מה שיצא...!

רמת חיים - דיור - האם אתה היית מוכן לגור במעברה פתוחה לעכברים, חתולים, גשם ועבמי"ם? גם אנתנו לא!!! (אבל זה לא עוזר לנו) והגיע הזמן שיתחילו לשים דגש גם על בניה לילדים.

תם לכם בקיץ בעמק בית שאן? גם לנו חם.

"כאשר המצנן פועל" מתקנים אותו" ואז אין בכלל מצנן!

הבעיה: מתי אתם מתחילים לזעזעול טנדלים בפסח? - אנתנו בטווער (בקושי)

ואמנם יש תמיד סיבות (מוצדקות), אבל אנתנו זה כד לא מענין.

חברה ותרבות: אנתנו לא ילדים "מטכנים" שזקוקים לכל טיפת יחס אבל...

לא ידענו שאנתנו בראים כ"כ רעים ומפחידים שברגע שרואים אנתנו בתכניות, תופסו את הרגלים ובורחים!!!).

אנתנו באמת מבינים שזוהא חשוב למסק שהחילום ישארו בבית אבל להזכירכם לפני הצבא יש תקופה הבקראת "תיכון" וגם היא משפיעה לטווח רחוק על יחסנו לקבוצה.

סיכומים - (סתם זכרים לא אוקרים)

רא הסדר הנוכחי
אסיה זהירקשו
וי (א)סון החבר
אלכל מילוד
שפאני
אומה

*האיץ "הינה המיל" וי
את שאלוהו עם ויש פרו
או שיתלוו הילדים אי-אפשר
את הילדים הילדים
אם הילדים הילדים

אין חושב שזכרים
הפסוק את הרפואה
זאת אתה צריך
הילדים כאלו צריכים
חכמה לנו
ספרים בספרה
המזון
[אין איתנו דוברים בנינו
קונצרט בנינו
[אין איתנו דוברים בנינו
קונצרט בנינו
[אין איתנו דוברים בנינו
קונצרט בנינו

מה עם מתקן סופה?
אנתנו צמאים

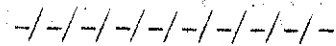
לנוסר מצלנו

*אבל חוש מכלם צריכים
באותה אום לנו פה!
התיכונים שבת!

למן ברור בדיוק
מה לקוין בו!

עוד רבות יסופר
 בשבילי המחר
 על שממה פרוצת רוחות
 על קיבוץ ללא מדרכות
 על ימים מלאי מעש
 המולת כפר בויניקים - דעש
 במקום דסאים פזרו קש
 וקפה של ערבית מוגש
 ושירים וכוח לא תש
 ומי שהיה מאזין
 היה שומע את בנות הגרעין
 לאט וברומנים זעירים
 עם הכפר בויניקים הצעירים
 והתוצאה מזהירה
 מרים עזרא
 יהודה דבורה
 שושבה חיים
 בשתנה לחיים
 על לילות דוש
 בין חושך לקש.

מרב.

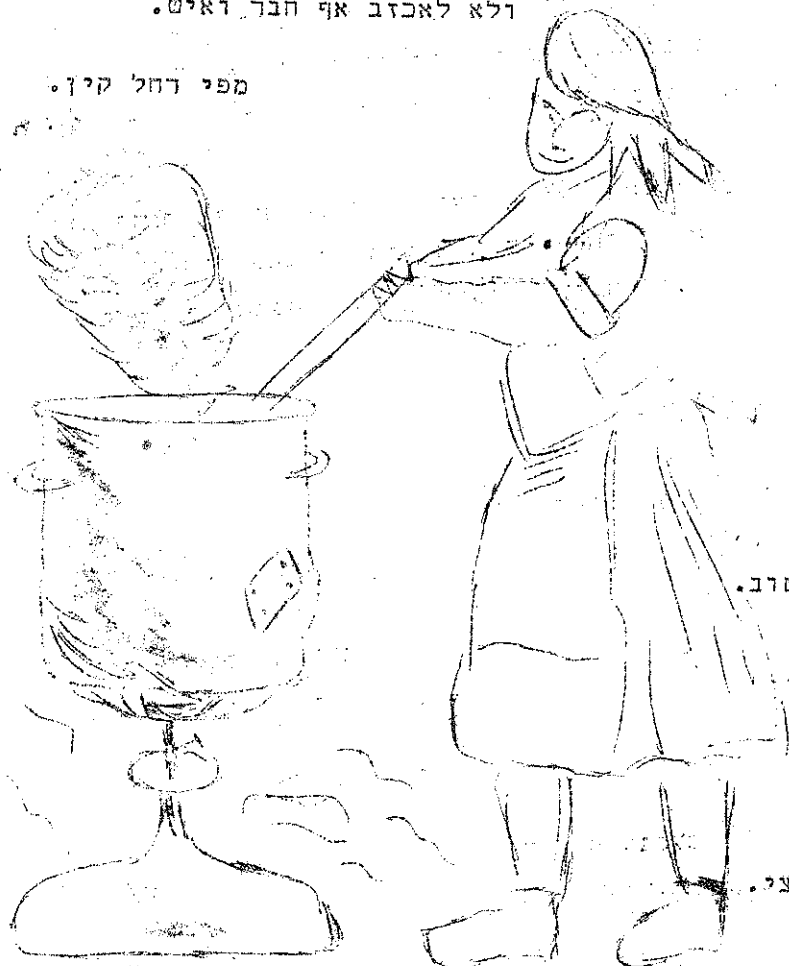

עבדנו במרץ וללא לאות
 בעבודת חוץ בחקלאות,
 בבית אלפלא השכנה
 אליה הגענו בדרך מטכנה.
 על עגלה עם שתי פרדות
 עלינו כולנו הבנות
 משלוחות למסילות על סוס,
 ישר אל האוטובוס.
 פעם את הרכב הפסדנו,
 ורגליים שעתיים כתבנו.
 כי יום עבודה חשוב
 אין להפסיד גם אם גשום ורטוב.
 עם הנץ החמה יצאנו,
 ולעת ערב חזרנו.
 בלי מנוחת צהרים
 כל היום על הרגלים.

מפי רחל סימון
לרחל ארצי.

באשפיה באותם הימים
 במטבח ובחדר אוכל
 עבדו 3 רחלות.
 ניהווע לכל חבר
 שעם קדיאת "רחל"
 האוכל יגיע מהר.
 באחד הימים אחת מהרחות
 היתה מסודרת לתור בוקר והכנות,
 שלושותן גרו באוהל מסכן,
 וכשבא שומר להעיר וצעק רחל, רחל,
 ענו שלשתן במקלה כן, כן,
 והמשיכו ליטון כי עזרו בחלום.
 ותור בוקר בותר יתום.
 השכימו חברים חפשו קפה
 אין מיט חמים ואין תה
 והתחילו לקרוא רחל, רחל,
 מה קרה מי בנו מהתל
 ואז היה הד מהגלבווע שהאיץ,
 אל אוהל 3 הרחלות הגיע, והקפיץ.
 כדי להגיע כרגיל לבשל ולהגיש,
 ולא לאכזב אף חבר ואיש.

מפי רחל קיין.

כהמשך לשיחות הרבות המתנהלות בזמן האחרון על הנושא "חינוך לערכים במסגרת הקיבוצית", בקשנו לחדור לדרך החינוך של משפ' בוכניק.

שאלה: ידוע לכולם שבקיבוץ גורמים רבים אחראים ומשפיעים על חינוך הילדים. (ועדת חינוך, בית ספר, בית הילדים (מטפלת, מדריך) הבית והרחוב הקיבוצי). האם אתם מוכנים לדרג את הגורמים הנ"ל מבחינת התשובות שאתם מעניקים לכל גורם?

תשובה: רותי: 1. בית. 2. מטפלת (גיל הרך). בגיל בית ספר - 1. בית. 2. בית ספר. 3. הרחוב הקיבוצי.

חיים: 1. הבית כל השאר שולי. מרב: 1. בית. 2. הרחוב (ו. חינוך, מטפלת, מדריך) 3. בית הספר.

שאלה: מהם הסודות שלכם בחינוך ילדים?

תשובה: ראשון להיות עקבי ועקשן כשצריך.

שני - התיחסות אישית (כל אחד בדרך אחרת ושמתאימה לו)

שלישי - שיתוף הילדים בחיי הבית ובחיי הקבוצה באופן פעיל.

דביעי - אין דבר כזה - "אין לי זמן" "אני עייף" כשהילדים בבית אנחנו שלהם.

חמישי - להרבות בפעילות עם הילדים - טיולים, פיקניקים בכל עונות השנה.

שאלה: תנו דוגמאות.

תשובה: רותי: לפני שהתחתנו דאגנו לנושא חינוך הילדים והתווכחנו כבר אז - איך נתחך את הילדים.

חיים: ויתרנו על חופשות שנים רבות ואח"כ כשבסענו הגדולים היו אחראים על הקטנים.

מרב: הדבר שהכי נחרט במוחי - "מחויבות לבית" - בימי חמישי אין דבר כזה שהילדים לא עוזרים בניקוי לשבת. ואפילו שבכיתי אמא לא ויתרה. אמא טורחת לא רק עבורה אלא בעיקר עבורנו - ואנחנו לא אורחים בבית. רק בכתה י"ב אנחנו פטורים מכל תפקיד.

חיים: גורם לליכוד - הבעיות שהיו בגידול הילדים. כשאחד ההורים היה נוסע לבית החולים עם אחד הילדים (ולא היו חסרים לנו כאלה) השאר עזרו גם לחולה וגם למשפחה כולה. והיה ברור לאלו שנשארו בבית שזה תפקידם ולמי שלא היה ברור הבהרנו וחזרנו והדגשנו את הנקודה של - אחריות כל אחד מהמשפחה לשאר בני הבית בשעת שמחה ובשעת כאב.

רותי: הבית שלנו צנוע ופשוט ולימדנו את ילדנו לא להסתכל מה שיש לשכן -

אנחנו לא מענינים השכנים - הבית שלנו מעניק מה שאנחנו חושבים

לנכון ולא מה שהשכנים צותנים. עמדנו לפעמים בלחצים קשים מצד

הילדים, אך היינו עקשניים בדרכינו והיה בכי אבל אנחנו התעקשנו

ורק מה שחשבנו לנכון ולרצוי, ויכולנו - נתנו עד היום אנחנו לא

מתלוננים, אנחנו מתווכחים, מבקרים אך לא מקטרים, לא מתלוננים

"למה לשני יש ולנו אין" וכך גם עם הילדים אתה מתלונן? תבסה

להתגבר יש דברים גרועים יותר.

חיים: כשצריך וכשמוצדק - אנחנו מתלוננים.

כשמרב נפצעה באצבע - מאוד התלוננתי על הטיפול בה אז מרב אומרת

לי - מה אתה מתלונן זה רק אצבע.

מרב: ההורים לא פוחדים להיות שונים מהחברה ויחד עם זאת להיות בתוך

החברה. אנחנו תובחנו לא לפחד להיות נגד החברה, נגד מוסכמות -

כשאנחנו שלמים עם עצמנו ובטוחים בצדקת דעותינו. מאד טבוע אצלנו

שעושים את הדבר שבטוחים בו.

- שאלה: מה מידת השפעתו של הרחוב הקיבוצי?
תשובה: אם המשפחה מספיק חזקה - לרחוב הקיבוצי בצדדיו השליליים אין השפעה חזקה.
- חיים: פעמים רבות כשניכרת השפעה שלילית מצד הרחוב הקיבוצי על אחד הילדים - אני מגיב מיד בחומרה וכל המשפחה תומכת - זה בעיקר בעיות בצורת דיבור ובשפה.
- כל בעיה וכל ארוע מגיע לשיחה במשפחה והויכוחים סוערים בין כולנו. וכך נוצר לחץ משפחתי הפועל לטובת העניין. שלא יראה - שתמיד אנחנו מסכימים אחד עם השני ושיש דעה אחת לכולנו זה נדיר. לכל אחד דעות משלו - וזכות לחשוב כדצוננו אך דבר אחד חשוב - מודגש בבית - ההערכה לשני ולדעותינו. החובה להקשיב לשני אפילו דעותיו אינן מקובלות עליך.
- דקלה: הפתיחות בבית - לא לקבל כמונן מאליו כל דבר אלא לבסות להלחם. הידיעה שתמיד יש אוזן קשבת בבית, שיש עם מי להתייעץ, שיש עם מי להתחלק במחשבות ובהתלבטויות מעניקה בטחון רב ומחזקת את הקשר של כל אחד מאיתנו עם שאר בני המשפחה ההורים והאחים.
- חיים: ערך שמאד מודגש בבית - בפועל זה העזרה לזולת לאלו שבקיבוץ ולאילו שמחוץ לקיבוץ. אם אתה יכול ומסוגל ואחרים זקוקים - אז קדימה לפעולה. שם דבר אסור שיעצור בערך.
- רותי: להורים צעירים אני רוצה לומר מנסיוני מספר עצות ידידותיות א. אסור לחסוך טרחה בשביל עקרון היגיוני אפילו אם הדבר קשה ודורש מאמץ רב.
ב. להיות בקשר הדוק עם כל גורמי החינוך לטוב ולרע.
ג. לא לקטוע יוזמה של ילד - לעודד.
ד. להעביר לילדים - את אהבותיך - את דעותיך, את רעיונותיך בכל דרך ובכל זמן.
ה. להיות גמישים - להתעקש כגוף אחד כשצריך ליותר כשצריך (לעולם לא לחלוק בפני ילדים קטנים בעיקר על דברי ההורה השני. אח"כ גומרים את החשבון ומסדרים ענינים).
ו. להפוך את הבית למקום אהוב נעים שהילדים ירצו להיות בו ולבוא אליו בשמחה.
- שאלה אחרונה - ההלצה בבית - מה יש לכם לומר בנידון.
דקלה: אני לא גדלתי בהלצה בבית - למרות שזה מאד נוח להיות עם החברה ביחוד בתקופת הלימודים (עכשיו) אני חושבת שהלצה בבית עדיפה. גם כעקרון - טבעי שילד ישן בבית הוריו והנזיתוק הוא מלאכותי.
רותי: עוד בתקופת בועז גלחמתי על הלצה בבית. לכולם יש יותר בטחון ושקט גם לילדים וגם להורים לא הייתי בטוחה כשהילדים בפעוטון - כשהיו חולים או לילות גשומים מאד וקרים. הריחוק בלילה מנע ממני לעזור להם כשהיו צריכים אותי.
חיים: הליצה בבית, הקימה המשותפת בבוקר עוזרת לחינוך הילדים ולהידוק הקשר בין ההורה לילד.

דאיינו - מרים בולוויק.
ושרית זיסוביץ

...והנגלות לבו רלביבי

=====

(ראיון עם אהרן ווייס)

המשכו הטבעי של האדם הוא בבניו, כך בעולם, וכך במידה הולכת ומורגשת בקבוץ. יותר ויותר מתלבטים הורים, מחנכים, אדיאולוגים, פסיכולוגים, וכל מיני "חכמלוגים" אחרים, באשר למתכוון הבדוק להנחית הדורות הבאים לפי מה שנחשבת לדרך הצבונה.

מאז הוסדה של תנועת הקבוץ הדתי, בשמעו קולות מנפנים ומבחוז הקוראים תגר על הדרך שראשונים חשבוה למתאימה לזמננו אנו ובנינו. האם חלה איזו תקלה? האם בקבוצתנו "זה לא הלך לפי התכנית". או שמא לא רק אצלנו? האם למכים "על חטא" על חזיהם, ועל חזות אחרים, יש על מה, או שמא טבע בני האדם משחק תפקיד מרכזי גם על כמה קטנה זו למרגלות הגלבוץ?
אהרון ווייס, בן משק, ששב אל הקבוצה עם גמר הצבא היה מוכן לענות בגלוי לב על כמה שאלות שאולי מטרידות גם אותכם.

ראובן: לא אשאל אותך רק שאלות הנוגעות לקבוצה שלנו אלא אשאלך בתור אחד שמסתובב ושומע גם ממקורות חוץ בקבוץ הדתי והצבא וכו', אם כי מן הטבע שרוב הענינים הם שייכים לנו. לשלוחות בציגות רב הקפית בפניות תבל השאלה היא אם לפי שידוע לך בקבוץ הדתי ולא בתק"מ למשל - (המצב לא מזהיר) האם יש אח ורע ל"כמות" הבנים המסתובבים בחו"ל?

אהרון: יש כמה צדדים לפי מה שאני מכיר לא ראיתי אך שמעתי, הבעיה שלנו היא שלנו יש בחו"ל לא מספר בנים אלא "מושבה" כלומר חברים שיושבים במקום אחד ומתוספים אליהם עוד, וזה לא קיים בשום קבוץ אחר. אך אני מכיר שלעוד משקים בקה"ד יש בנים שחיים בחו"ל, אבל לא ברכוז כזה. אך אם נבדוק את הענין אנחנו מספרית לא עומדים בצורה דרמטית כל כך.

ראובן האם המושבה הזאת היא מוקד משיכה?

אהרון: זה לא רק מוקד משיכה לבנים שלנו אלא לכל בני הקה"ד שמזדמנים שמה. מטיילים וחבר'ה שרוצים להרויח קצת לסף ומתלבטים למיניהם, יש להם בית לאן לבוא ולהעזר בו. זה לא היה קיים כל הזמן אבל בשנה שנה וחצי האחרונים זה התפתח.

ראובן: יש מספר מישורים לעזיבה, ירידה מהארץ, עזיבת הקבוצה לקבוצה אחרת, עזיבת המסגרת הקיבוצית בכלל, ועזיבת 18 שנות חיבור ליהדות כמו שאומרים רק יוצאים "וזורקים את הכיפה" היש משהו ממשי במה שאני אומר (ואם לא תקן אותי)?

אהרון: חיבור זה לא חברה בטוח, ואי אפשר לאמוד את אחוזי ההצלחה במישור הדתי, גם בחברות חרדיות כמו הישיבות.

ראובן: אני מתרשם שבריכוזים "החרדיים" "אחוז הצלחה" בחיבור הוא גבוה מאד, ואם ילד עוזב את המסגרת זהו גם משבר אופי ממש, ואילו אנחנו מהלכים על חבל דק...

אהרון: זה נכון. אני לא יכול להגיד לך מה קורה ספציפית בשלוחות אך אני יודע שבזה אנו לא שונים מאף קבוץ אחר בקבוץ הדתי. יש שבויים קטנים בין משק למשק אך באופן כללי המצב "עובד" אצל כולם. תשאל ממה זה נובע. אני רק יכול לשער.

בא בחלק את זה להשפעות. מי משפיע על הבן?

ראובן

בית ההורים - הקבוץ בכלל - בית הספר - (השפעה חיובית - שלילית) ועוד שאלה: בני משק שעזבו את הקבוץ ואת דרך הקבוץ ולא מחפשים להם דרך מוגדרת אחרת כמו עולם הישיבות מחד או זרמים אחרים ביהדות, קונסרבטיבים - רפורמים או משהו לרוב, ויש יוצאים מן הכלל, זה "זבנג וגמרון". למה שום דבר?

אהרון

אני רוצה להתעכב על מה שאמרת הולכים על חבל דק. אנחנו מנסים לעשות את הבלתי אפשרי כך זה נראה בעיני אנשים אחרים. הקבה"ד החליט שזה כן אפשרי. ורק בשנים האחרונות הוא רואה את התוצאות של חוסר המאבק שלו. רק בעשור האחרון הדור הצעיר גדל ורואים אותו. אנחנו עובדים על חנוך שהוא פתוח "כל הקלפים" אנחנו רוצים שיהיה משהו שבכל זאת יהיה ערכי מבחינה דתית וצורמות התנהגות מבחינת ההלכה. הדברים האלה יכולים להסתדר ביחד אם יש בסיס טוב וחזק. זאת הבעיה של הקבה"ד איך להבחיל את זה לצורך. אתה שאלת אותי על ההשפעות על הבן - כשאתה רואה את המוצר הסופי או הביניים של הבן האדם ואתה רואה מה הוא מקבל ומהו חוטב או לא חוטב, כשמדברים על חנוך נראה מה השפיע עליו בכל שלב הבית, הרחוב הקיבוצי, בית הספר. כל מה שאני אומר זה דעתי שלי והדברים לא מוכחים. קשה להוכיח אותם הדברים הם מאד אישיים ולא מוחלטים. החנוך הוא ענין במשך ואישי מאד ולא רואים את התוצאות מיד.

הדעה הרווחת היא שהבית הוא הגורם העיקרי ולא תמיד מה שבנראה מבחוץ הוא גם מה שקורה מבפנים. למשל "אומרים" זו משפחה "גדולה" ואדם גדול ונראה מה יצא להם. לא תמיד בתוך הבית הכל "גדול". לא תמיד אתה רואה את הכל מבפנים. אבל הבית הוא המשפיע מס' אחד. הדבר השני הוא הרחוב הקיבוצי. כלומר החברה שבה הילד גדל - זה אומר מה שהוא רואה סביבו ומה שהוא רואה בתוך המשק. הרחוב הקיבוצי זהו הלך הרוחות שנותן צורה בתוך משק. כגון משק אחד שהצורה שלו היא ערכים בלתי רגילים לעבודה. ובמקום אחר שהלבדליות שולטת בה יותר זה גם משפיע על הילד.

בית ספר זה הגורם השלישי - חרף כל העובדות שהילד נמצא בו רוב הזמן - אני לא אומר שהוא לא משפיע, אבל הוא משפיע פחות ממה שאצלך במשק, אני מנדד את זה מכתה א' עד י"ב.

האם אתה סבור שאם היינו חברה יותר "הומוגנית", כלומר שלחברה הנוגרת היתה תמימות דעים ברוב הענינים הקבוציים, והדתיים, שהחברה היא יותר "שבלוגית", בלי הרבה ויכוחים, האם מצב כזה היה פותר בעיות חיבור, בהנחה שהחיבור משפיע על עתיד הבן.

ראובן

הקבוץ הדתי בחר לו דרך מסויימת לפחות בתחילתה. אני טוען דבר כזה: אין דבר יותר פשוט מאשר לתפוס קו לסגור מתיצה מפה ומתיצה מפה אין ספק שלעולם הישיבות, והעולם החרדי הרבה יותר קל לחבר מאשר הדרך שיש לקיבוץ הדתי. אין בזה שום ספק אם תחיה בחברה שרוב האנשים חושבים כך וכך, ואין כמעט חריגים, אין ספק שהשפעה על האנשים בחינת כל מיני דברים זרים ביחס לקן המנחה - ההשפעה צמוכה, ואז פחות או יותר לקו מחשבה שאתה מקבל אותו לכל האורך.

אהרון

גורם אחד המשפיע שלא דברתי עליו; החיבור המשלים, על אף שהדבר נשמע מאד גרביוזי החבור המשלים מהוה גורם. אם היה מלכתחילה מופעל כמו שצריך, היה מגיע להשפעה לפחות, ואני אומר לפחות כמו לבית הספר (כפי שהוא היום).

אין דבר יותר חזק מאשר להצמיד איזה דמות בן אדם לא פורמלי לקבוצת ילדים, במצא אתם, ומתגלגל איתם, והרבה פעמים הם פתוחים לפניו יותר מאשר למורים שלהם ולהורים שלהם אדם כזה יכול להכביס מתוך עצמו השפעות הרבה יותר עמוקות איך שאני רואה את בית הספר היום. אני אומר זה יכול להיות אבל אני לא רואה את זה עדיין קיים.

שאלת הברות. הברות משרתות שבתיים בלבד. הולכות ל"ש.ש.", ואם יש אפשרות, נותנים להן ללמוד. האם אתה סבור שיש לבא אל הברות עם תכנית פעולה אחרת או בכלל על מישור טובה לעומת הברות?

ברור לכל אחד, ומי שמבין את המצב, ויודע מה המצב, ברור משק שגומרות את הצבא, ו- "ש.ש." ולא מצאו להן בן-זוג, יש להן בעיה, לחברה בישראל יש "בורמה" שמגיל מסויים אם לא מצאו להן אפשרות להתחתן, הן לאט לאט הופכות למה שנקרא רווקות זקנות, וזה דוחף וממריץ בנות באותו גיל, והאפשרויות באותו קבוץ הן פחותות בהרבה מהליכה החוצה. חובה על המשק לשלוח את הבת ללימודים, שם אפשר גם לפגוש הרבה יותר אנשים, חברה צעירה וכו', ומי שדיבר פעם על תור ללימודים, ונתק והוא מחכה והיא מחכה. באשר לברות שחזרו. זה עומד מעל לכל תור. זה לא משנה אם בן-אדם מחכה 8 שנים ללמוד, יש כאלה שמספדים "אני מחכה כבר 15 שנה ללמוד ולא אישרו לי לימודים, עכשיו באה איזו "פישרית" קטנה כזאת דחפה אותי הצידה ואחכה עוד שנה, ובגלל האחות הקטנה שלה. אני לא חושב שעבין לימודי הברות צריך להכנס למערכת הרגילה והסדירה, זה משהו לחוד. זה עבין שצריך להבין. שאם לא נותנים לבת ללמוד, או שהיא תקח את המזוודות ותלך, או שהיא תחיה פה ממורמרת, וזה לא הוגן מצד הקבוצה.

האם אתה מחייב "שבת שרות שלישית". כל אחד חייב בה או שמא ניתנת אפשרות אחרת?

אני רואה את הש.ש. כשני דברים. קודם כל כחובה של התנועה. אם הקבה"ד רוצה לעשות משהו מעבר לחיים הרגילים ומעבר ל-ד' אמות של הקבוצים, הרי אומר להקים ישובים חדשים, להחזיק תנועת בוער, להקים פרויקטים של בוער מצוקה. אם תנועה רוצה לעשות משהו מעבר ל"חיים הפרטיים" - ואגב, אחד הצידוקים לתנועה קבוצית הוא שהיא מסוגלת לעשות דברים למען המדינה. אם היית אומר שזו תנועה רק בשביל עצמנו, הייתי מפקפק פעמיים אם זה המקום שלי או לא, אף על פי שיש אנשים ששכחו מכל הענין הזה. לכן אני חושב שה- "ש.ש." שחובה אם רוצים לעשות דברים כאלה. איני מאמין שאין אדם שאין לו מה לתרום. ואין לו מסגרת לתרום לאותה תנועה, בין אם זה ישוב צעיר או קומנדו בתנועת הנוער, בעידת פיתוח. לשחרר אנשים! צריכות להיות סיבות מאד מוצדקות לשחרור כזה. איני רואה סיבה באופן כללי לשחרר מ- "ש.ש.". בכון שזה דורש מאדם עוד שנה מן החיים למען התנועה. מובן מאליו שמישהו שבאותו שלב לא מרגיש את עצמו שייד לאותה תנועה, לא יעשה שנת שרות ויפסיק להשתתף. בכון שזה גורם לנשירה מסויימת, אבל עובדה זו לא מצדיקה להוריד את חיוב ה- "ש.ש." מן הפרק. מצטיירת אצלי התמונה שדוקא בני הקבוצה שלבו ולא בני קבוצים אחרים שהצטרפו אליהם. או בני גרעינים וכו' "תופסים מרחק" מיזמת פעולות תרבותיות - חברתיות, הם יזמתיים מאד בעניני עבודה, מתמסרים מעל ומעבר, אך נדמה לי מחוץ לעבודה, המצב חלש יחסית...

כעקרון, יש בזה הרבה מן האמת, את תמונת המצב שצלידת, זה מצב נתון קיים.

ראובן

אהרון

ראובן

אהרון

ראובן

אהרון

אולי אשאל אם "באמת" מצב כזה קיים למה?

ראובן

קודם אתיחס אם זה בכלל נכון, וזה נכון, בכל אופן ככה זה נראה בשטח.

אהרון

למה? יש פה ענין ספציפי לבני שלוחות, יש אולי איזה גורם בהרכב

האנושי, בקלטור בניים כאלה שתחום התרבות וכו' לא כל כך מענין אותם, אך

הגורם בעל משמעות די גדולה, "התבר"ה" אוהבים לעבוד הרבה, ומי שמקדיש

את רוב זמנו אם לדבר על מרכזי ענפים למשל, העבודה תופסת אצלו את

רוב יומו, קם ב- 4.00, ולא גומר עם עניני העבודה עד לשעות הערב -

סדורים למחרת, יעדות עבודה וכדומה. או שהוא עייף, או שהוא עסוק במשפחה,

מה שנקרא עניני "בפש" פשוט לא מסוגלים להביא לידי בטוי כי היום מנוצל

ע"י עבודה עד תומה.

אתה צינת שזה דוקא מצב של שלוחות, הבה יש משקים שבניו עוסקים הרבה

ראובן

בפעולה תרבות חברתית ענפה, איך זה?

כרגע, בהרכב הנוכחי של בני שלוחות אין את אותו מבחר כמו שיש במשק

אהרון

גדול, למשל מתוך 50 בניים (סתם זורק מספר) תמצא בודאי כמה משוגעים

לבושא. יכול להיות שהרחף לפעילות יוצרת לא מטריד אותם, וזה לא דוקא

באופי של שלוחות פשוט אין אצלנו כעת האנשים האלה. למשל בשדה-אליהו

גאים בפעילות השכבה הצעירה שלה. אבל ברור שיש אצלם לא אחד ולא שניים

שמשוגעים לענין, וזה עובד.

אז זה כן ענין של אוירה במשק, תקרא לזה תרבות, אוירה ליצירתיות או

ראובן

התעלות מעל ליומיוט.

אני מקבל את הענין הזה של אוירה, אבל זה לא אוירה, זה נושא העבודה,

אהרון

ההרכב החברתי, וזה מורכב מגורם זה בלבד. יש אלף ואחד סיבות שמשפיעות.

היש איזו נהירה לשעורים ביהדות במישור הפילוסופי ויתר, האבטלקטואלי?

ראובן

יש פעילות של אנשים מסויימים, וזה לא הרבה, אבל אם תשאל ביחס לקבוצים

אהרון

אחרים, אני חושב, (לא יודע בדיוק כמוכן) שאנחנו לא גרועים ממשקים

אחרים בנושא.

יש גורם אחד חשוב, בכל קבוץ יש דמויות מפתח, דמויות שהן "משכמם ומעלה",

אך ומשום מה, בשלוחות האנשים האלה נמצאים מתחת לפני האדמה ולא צפים

על פני השטח. למה אני מתכוון? אם יש בקבוץ סעד כמה אנשים שמושכים את

המשק, מלומדים, מסוגלים "לעשות דברים", בשלוחות, לא רואים כאלה ולא

שומעים אותם.

האם אתה סבור שלבני משק יש דעה עצמית. השקפת עולם ברורה משלהם, או

ראובן

שמה הולכים בכיוון ש"הרות בושבת". ההתרשמות שלי שדברים מבני המשק הם

"סניילים" אולי ככה זה הדור היום, שזה לא אותו דבר כמו שפעם היו

מתווכחים על עקרונות (לפחות מגיל 16) עד לשעות הקטנות של הליל, בכל

אופן ככה היה ברור שלנו. האם זו הגישה, (אם בכונה היא) של כלל בני

הקב"ד לפי שאתה מכיר?

זאת שאלה מאד רחבה. מתוך שיחות ומפגשי צעירים, יש ויש. תשאל אותי על

אהרון

הרוב. עם "ידע הלב" לדאבון לבי, אותם אדיאלים שאי פעם נרפפו בתנועה

הקבוצית, היום כבר לא מהווים אפילו "עקב בעלים" של רוב בנינו. משיחות

ומתוך מה שאני שומע, מה שמושך בני משק הביתה הוא שטוב להם, זה הבית

שלהם, לזכות להם. ואולי זה לא בדיוק שמה שתשבו ההורים שלהם.

מצד שני, שאלת אותי על בני משק, אני חושב שזה לא רק בני משק, אלא

מרבית הצבור שחי פה, כך שלא בני המשק שאתה מעלה אותם פתאום ב"פיבצטה"

ואומר הבה זה "איזה מין אנשים חסרי חזון ומעוף בנושא הקיבוץ". ואני

